

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru“ pentru literatură 2008

Climates

54

Director fondator:
Ion Iancu Vale

literare

Anul 5
mai
2012

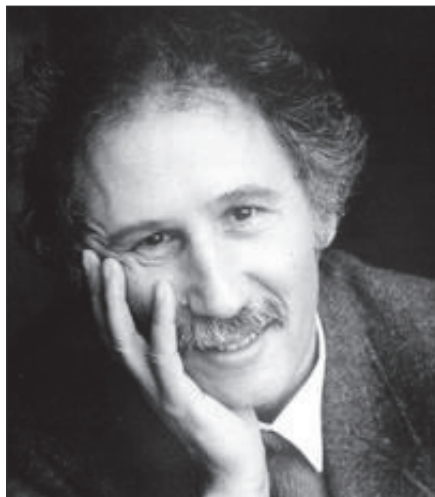
Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Semnează în acest număr

Marin Sorescu	Poeme	3
Mircea Horia Simionescu	Dicționar onomastic	4
Dorel Schor	Despre universul cromatic	5
Corneliu Leu	Către Dimitrie Grama	6
Al. Florin Țene	Autoritatea valorii culturale	8
Anca Goja	Cracovienii au intrat în rândul iubitorilor...	9
Petruța Șerban	Poeme	10
Octavian Curpaș	Interviu cu Sofi Oksanen	11
Vavila Popovici	Cabotinul și mârlanul	12
Cristina Maria Necula	Poetica simfoniei iubirii din stihuri...	14
Ion Iancu Vale	Ca un steag, inima (poem)	15
Mihai Batog Bujeniță	Fascinația ipotezelor	16
Mihai Antonescu	Eul și departele	18
Gheorghe Valerică Cimpoca	Rațiune, iubire și credință	20
Ion Iancu Vale	Povestea celestului zbor...	21
Ștefan Lucian Mureșanu	Spiritul continuă existența nefiindă...	22
Delia Stăniloiu	Povestiri insolite	25
Viorel Băetu	Românii la Ziua Europei...	26
Luca Cipolla	Delirul lui Lule	27
George Petrovai	Catastrofele care decurg cu necesitate...	29
Popus de M.N.	Testul celor trei adevăruri: adevărului, binelui și...	31
Gabriela Cenușă	Criza umanității	32
Viorel Roman	Undeva la Palilula	33
Monica Mureșu	Aproape basm	34
Llelu Nicolae Vălăreanu	Poeme	34
Viorel Roman	Școala ardeleană și cea moldo-valahă...	35
Nicolae Nicoară Horia	Înălțarea (poem)	35
Gheorghe Valerică Cimpoca	Pelerinaj în Țara Sfântă. Muntele Măslinilor.	36

Poeme de Marin Sorescu

Muzeul satului

Din viața acestor oameni
Lipsesc mai multe secții,
Iar altele, cum ar fi
Bunăstarea materială, fericirea și
norocul în istorie,
Sunt slab reprezentate.
Nu întâlnești aici nici o monedă,
Pentru că, neavând aur și argint,
Țăranii și-au gravat anual chipul
Pe boabe de mei, de grâu, de porumb
Care nu ni s-au păstrat.
Păsări împăiate
Ar fi putut ei, ce e drept,
aduce destule,
Dar le-a fost milă să ucidă
Privighetoarea, ciocarlia, mierla și cucul,
Care le cântau fără bani toată viața,
Și toată moartea.
Era primitivă,
Antică, medievală
Apar ca una singură,
Fiindcă, neștiind carte, țăranii
N-au băgat de seamă
că între aceste epoci
Există deosebiri
Fundamentale.
Aici exponatele cele mai numeroase
Sunt bordeiele.
De la munca pământului
Țăranii intrau direct în pământ,
Să se odihnească.
Din loc în loc între bordeie
Sunt intercalate răskoalele:
A lui Doja, a lui Horia, Cloșca
și Crișan, a lui Tudor,
Construite de data asta la suprafață
Cu un uimitor simț al simetriei
Arhitectonice.
Vizitatori,
Nu atingeți sărăcia și tristețea

Aflate-n muzeu.
Sunt expodate originate,
Ieșite din mână, din sufletul
și din rărunchii acestui popor
Într-o clipă de
încordare și spontaneitate
Care a durat 2000 de ani.

Am legat...

Am legat copacii la ochi
Cu-o basma verde
Și le-am spus să mă găsească.
Și copacii m-au găsit imediat
Cu un hohot de frunze.
Am legat păsările la ochi
Cu-o basma de nori
Și le-am spus să mă găsească.
Și păsările m-au găsit
Cu un cântec.
Am legat tristețea la ochi
Cu un zambet,
Și tristețea m-a găsit a doua zi
Într-o iubire.
Am legat soarele la ochi
Cu nopțile mele
Și i-am spus să mă găsească.
Ești acolo, a zis soarele,
După timpul acela,
Nu te mai ascunde.
Nu te mai ascunde,
Mi-au zis toate lucrurile
Și toate sentimentele
Pe care am încercat să le leg
La ochi.

Capriciu

În fiecare seară
Strâng de prin vecini
Toate scaunele disponibile
Și le citesc versuri.
Scaunele sunt foarte receptive
La poezie,
Dacă știi cum să le așezi.
De aceea
Eu mă emoționez,
Și timp de câteva ore
Le povestesc
Ce frumos a murit sufletul meu
Peste zi.
Întâlnirile noastre

Sunt de obicei sobre,
Fără entuziasme
De prisos.

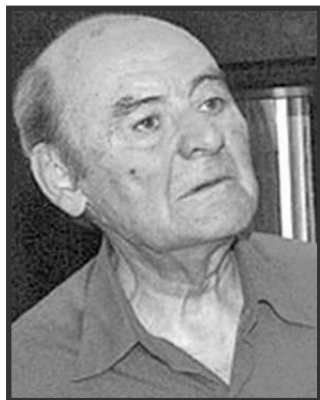
În orice caz,
Înseamnă că fiecare
Ne-am făcut datoria,
Și putem merge
Mai departe.

Am zărit lumina

Am zărit lumina pe pământ
Și m-am născut și eu
Să văd ce mai faceți
Sănătoși? Voinici?
Cum o mai duceți cu fericirea?
Mulțumesc, nu-mi răspundeți.
Nu am timp de răspunsuri,
Abia dacă am timp să pun întrebări
Dar îmi place aici.
E cald, e frumos,
Și atâta lumină încât
Crește iarba.
Iar fata aceea, iată,
Se uita la mine cu sufletul...
Nu, dragă, nu te deranja să mă iubești.
O cafea neagră voi servi, totuși
Din mâna ta.
Îmi place că tu știi s-o faci
Amară.

Visam și noi

Mai avem încă multe
Să ne spunem,
De aceea cădem
Pe unde apucăm
Și-ncepem lacomi
Să vorbim în somn.
Cu lucrurile din cameră,
Ivărele, caloriferul,
Căroră încă nu le-am spus
Nici pe jumătate din ce-ar trebui.
Cu morții care, săracii,
Merg înapoi,
Cu Dumnezeu, pe apucate,
Visăm și noi.
Până dimineață
Când se aprinde brusc lumina,
Începem să vorbim
Și se întrerupe comunicarea.

**Mircea Horia
Simionescu**

Dicționar onomastic (23)

• Sunt unii scriitori pătrați care-l iau drept model pe Carrel.

• Apropo de om bine informat: măturătorul străzii mele citește zilnic vitrinele de seară...

• Baudelaireana mângâiere surdă, fără sfârșit, a pisicii...

• Andantele se cântă atât de rar, încât ai impresia că pauzele sunt mai nuanțate decât notele.

• Băieți, luați-l în compartimentul vostru! în excursie bătrânelul e adorabil! Vino să te prezint cucoanelor, domnule Anatole France!

• Din sonata ascultată aseară n-am reținut decât intenția a doi bețivi de a se sfârteca.

• își declina competența după a III-a neutră.

• în ultimul război mondial, el ținea cu tracii și ilirii.

• Bonjour, Una Muno!

• Să fim realiști: această tulpină de salcie nu ne va putea oferi toată cheresteaua de care șantierul nostru are nevoie!

• Din când în când aduc pe scenă un steag.

• Un spital cu o mie de paturi pentru vertebrele acestui poem suferind.

• A citit pe clasici în diagonală, iar pe moderni cu voce tare.

• Un film instructiv: te învață să ucizi regi-zori...

• „Gândesc numai cu aspiratorul de praf în mână”, spuse poeta.

• Asta a fost o literatură de porțelan, dar s-a spart în mai multe locuri.

• Natură moartă: un ceas de masă, o suveică, un iepure ucis, o mandolină. Două frunze de porumb, două de sfeclă, două de cartof, două de viță de vie. O balegă.

• Preferam ca acest volum să fie o cărămidă.

• între cele două războaie:

- În gazeta noastră, fiecare articol este o fereastră deschisă...

- Frumos!

- ...deschisă către bodegă. Redactorul-șef ne ia, după închiderea ediției, la mititei.

De aici mirosul de usturoi și de ciorbă de burtă sesizabil chiar și în literatura unor Hogaș și Camil Petrescu.

• O trambulină de ștrand, instalată pe fereastră blocului pentru a te arunca, temerar, direct în mijlocul vieții.

• De turnat șaizeci de picături apă oxigenată în paginile descriind episoade negre din război.

• O doamnă cu un transatlantic.

• „Dintre Concertele brandenburgice, al șaptelea mi se pare cel mai profund”, spuse avocatul.

• Cu privirea lui de copil, nu putea observa că sunt un iconoclast.

• Domnii aceia au fost sublimi: au căzut pe rând în gura canalului, dar au urlat în cor.

• Matei Basarab și Vasile Pupu, roman.

• Stânjenit ca și cum s-ar fi aflat într-un cort turcesc.

• Un volum de versuri: în locul strofelor, bilete de avion cu inscripții: Santiago de Cuba, Mexico, Brazzaville, Mozambic, Tananarive, Borneo.

• „Fleacuri! Indienii fac versuri cu 70-80% mai profunde decât încercările dumneavoastră.”

• Nu se poate, domnule redactor, să n-am talent la poezie. Am lucrat cincisprezece ani ca achizitor la Anticariat.

• Bravo! Să știi că ești un om de gust: ascultă Pastorală de Scarlatti și citești paginile mele...

• Om al simetriilor, vedea o imperfecțiune a naturii în faptul că unele organe anatomice nu sunt, ca altele, duble.

• Că nu cunosc problemele agriculturii e regretabil. Dar că ignor funcțiunile ficatului, de aici, de sub coastă, mă rușinează nespuse de mult.

• Imaginile mele poetice sunt atât de concrete, că s-ar putea întocmi după ele hărți amănunțite.

• Dintre gesturi, o ușă bine trântită, un vas poc-

nit de pământ, un foc de revolver fac impresie prin concentrarea lor excesivă.

• În Bărăgan, simțea sub tălpi tremurătorul pământ al Greciei...

• Trepte de cultură: Ion, Caion, Cacaion.

• În fața lui Bruegel face alergie cu manifestări eruptive.

• L-a căutat pe Caragiale și în buzunarul de la vestă, și sub panglica pălăriei.

• Cavalcada Kiriilor, roman în patru părți.

• Un tratat al strâmbăturilor și scâlâmbăielilor. Cu tablă de materii și index de nume.

• E mare producător de adepti.

• Nu cultivăm manuscrisul vibrând de viață, nu-l invităm s.i. circule încă umed, motivând că, fiind fragil, va fi repede sfâșiat în schimb, aruncăm pe piață mii de cărți turnate în literă rece, indiferentă, și avem impresia că sunt citite. Nemângâindu-le mâna, le sfâșie timpul.

• Să te plimbi prin opera lui ca printr-o grădină cu fructe și arome. Să-i ocolești opera ca pe o femeie grasă și urâtă care nu mai poate trăi fără tine.

• Versuri albe ca niște copii burtoși.

• N-am să-mi public cartea până nu voi fi încheiat cea de-a 750 000-a pagină. Până să-mi caut un editor, am nevoie de un contoar.

Va urma

Pictură de Francisco Goya

Dorel Schor

Culoarea în artă? Mi s-a părut un truism, ceva evident precum oxigenul în aer sau apa în organism. Anul trecut am primit însă de la un prieten, pictorul Liviu Lăzărescu, profesor la Institutul de Arte Plastice din București, cartea sa intitulată „Culoarea în Artă”. În vara aceasta, un amic din Germania mi-a dăruit un album editat recent de Muzeul de artă modernă din Louisiana, Statele Unite, intitulat tot așa: „Colour in Art”.

Maestrul Lăzărescu ne oferă un studiu amplu și competent, un adevărat tratat de cromatologie destinat, inițial, studenților săi. El ne familiarizează cu universul culorii, cu fenomenul cromatic în care limbajul artistic este numai una din multiplele sale ipos-

Pictură de Liviu Lăzărescu

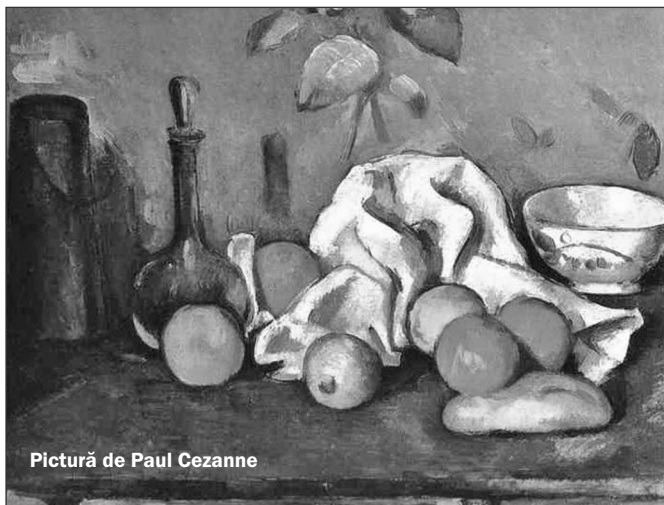
Culoarea în artă

Despre universul cromatic

taze. Volumul ne introduce în acest univers, făcându-ne cunoștință cu factorii generatori ai culorii, cu caracterele de bază, impresivitatea și expresivitatea, simbolismul, armonia, contrastele și acordul cromatic.

vidual subiectivă. Legătura cu muzica este, probabil, cea mai apropiată, datorită caracterului abstract, uneori mistic al acesteia. Dar și arhitectura ne oferă fațade colorate, fantezii cromatice moderne, soluții sur-

Pictură de Paul Cezanne

Pictură de Shmuel Schwartz

Conform unei interpretări pe care o găsim și în albumul american, culorile evocă asocierea cu alte determinări culturale, în afara artelor vizuale: literatura, muzica, arhitectura... Culoarea subliniază caracterul dual al culturii în interpretarea colectivă sau indi-

prinzătoare. În artele vizuale esențiale culoarea exprimă idei, stări sufletești, mișcare. Culoarea devine pe nesimțite o sursă de fascinație, de curiozitate, de reflecție.

Vom accepta ca unele tablouri au, într-adevăr, o strălucire exuberantă... La altele remarcăm culo-

Pictură de Kazimir Malevich

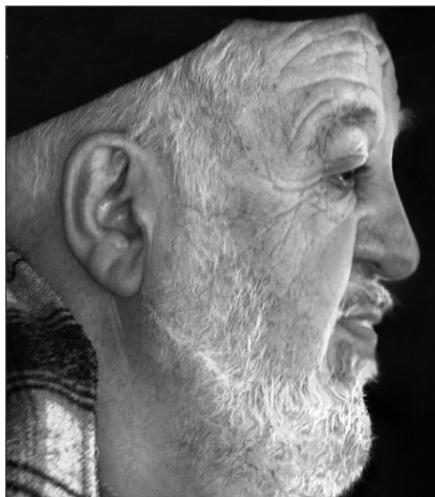

rile coapte, calde, tonurile calme... Unele juxtapuneri par ritmate muzical. Alteori, tonurile infinite creează variații de virtuozitate. Există o pictură a entuziasmului, tot așa cum există o pictură a deznădejzii. Asocierile cromatice contribuie la realizarea atmosferei, la receptarea mesajului... Culoarea accentuează puterea de memorare a omului, se suprapune pe trăirile personale, pe stările sufletești, pe sentimentele fiecăruia. Culoarea percepe sunetul, tot așa cum sunetul percepe culoarea...

Și, da, există studii exhaustive despre oxigenul din aer și despre rolul apei în organism.

Pictură de Maurice Vlaminck

Corneliu Leu

În fapt, lucrurile stau cam așa: Printre documentele dosarului condamnării la moarte în anul 1954 a fiului Episcopului Grigorie, vărul meu Vasile-Victor Leu, preot militar pe frontul de est, apoi consilier general la Ministerul Cultelor, apoi transfug în occident ajuns arhiepiscop al emigrației române și răpit de KGB, se află mai multe declarații vorbind deespre un asemenea grup de rezistență din țară și o scrisoare din anul 1951 către preotul Moraitakis, fost paroh al bisericii grecești din București ajuns consilier la Patriarhia Ecumenică din Fanar, în care îl informează despre următoarele: „...În urma hotărârii tatei și a grupului de rezistență a Vlădicilor ce pe acea vreme se opuneau politicii lui Justinian... ascultând porunca arhierască ce mi se dăduse la plecarea din țară, în 1949 am organizat o Eparhie Ortodoxă Română din Europa Apuseană”... Cazul lui Vasile-Victor Leu a creat multă vâlvă în epocă, iar predicile care le adresa în limba română de la posturile de radio străine pomeneau mereu de această rezistență a clerului românesc și luau apărarea celor pe care bolșevismul îi înlănțuia. Însă, în ancheta la care este supus după răpire, atât la Moscova unde multe întrebări i le pune personal Beria, cât și la București unde întrebările securiștilor se repetă mai formal, doar

Către Dimitrie Grama (4)

pentru ca tribunalul-marionetă să aibă dosarul propriu pentru pedeapsa capitală dictată de la Kremlin, vărul meu evită să dea nume tocmai pentru ca să-i apere pe cei care mai sunt în libertate. El uzează de orice, de la refuz în numele tainei duhovnicești la mima pierderii memoriei și aglomerarea unor amănunte sau nume ne semnificative față de ce caută anchetatorii, folosind întregul arsenal al celor care vor să-și ferească prin chinul lor frații de idei care le pot duce mai departe. Din acest motiv, până vor mai apărea și alte documente din epocă, acest „grup de rezistență a Vlădicilor” cunoscut ca implicare prin perseverența sinodului și cinurilor întru nealterarea crezului și salvarea tradiției naționale, ne rămâne necunoscut ca nume și acțiune personală, înafara mitropolitului Irineu Mihălcescu, a cărui izolare s-a încercat încă de mai înainte, a unchiului meu și a Episcopului Tomisului Chezarie Păunescu pe care i-am văzut eu plecând împreună spre mănăstirea de la Tekirghiol unde, sub pretextul băilor, în vara lui 1948 îi așteptau ceilalți prelați, a Episcopului Oradiei Nicolae Popovici scos din scaun mai târziu și trimis în surghiun, a parohului de cartier muncitoresc Șarpe care, înălțat arhieru și membru al Sinodului sub influența guvernului Groza, a produs guvernanților o mare deziluzie spunând că nu-i va lăsa pe muncitori în brațele satanei ateiste. Fapt care m-a făcut ca, în cartea mea citată să pun următoarea concluzie valabilă la momen-

Dimitrie Grama

mul apariției, menționând, bine înțeles, toate numele de prelați evocate pe lângă cei de mai sus, dar ne având elemente suficiente pentru a configura dintre toți acești mărturisitori întru nevoia de opoziție față de antihristul bolșevic și utilizându-și ca atare votul din Sinod, nucleul cu adevărat activ și implicat în toate acțiunile grupului de rezistență sinodală: „...Simțămintele cu adevărat patriotice rânduie atuncea în taină de câțiva bărbați de conștiință care s-au simțit datori a acționa, au dat tărie și rezistență Bisericii în îndatorirea ei față de neam și au condus la posibilitatea de reînnoare a celor mai sfinte tradiții chiar sub apăsarea vechii orânduiri, aflându-și slujitori care au dus destinul românesc mai departe. Cine sunt ei cu toții, este mai greu de aflat de vreme ce anchetatul refuză categoric să spună vreo vorbă în legătură cu aceasta. Prin actul său el i-a salvat și de la pedeapsă, salvând și continuitatea ideii; dar le-a adus unora și dezavantajul de a nu putea fi cunoscuți astăzi. Cunoscuți nominal, vreau să spun, deoarece, categoric lucru, ca entitate colectivă de oameni ai unei înalte conștiințe, ei sunt, clar, unii dintre cei citați mai înainte. Ca animator al lor, ca făclier al lor, cum spunea un înalt ierarh, rămâne cunoscut Episcopul Grigorie care, însă, a avut de plătit cu viața pământească pentru această notorietate publică, ►

► asemenea înaintașului său întru jertfire Irineu Mihălcușu și, după cum se bănuiește, chiar a Patriarhului Nicodim. Din acest motiv, dacă el tot a devenit cunoscut și a plătit cu viața încheiată prin martiriu, fiul său refuză categoric a divulga numele celorlalți, oricât de dură ar fi fost ancheta la care a fost supus și aici și la Moscova din momentul răpirii lui din lumea liberă. Fapt important pentru noi, astăzi, este adevărul de necontestat că, în sânul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române, a existat un grup puternic de ierarhi care s-au opus cât au putut bolșevizării țării și descreștinării populației, unii până la sacrificiul suprem, alții rămânând cel puțin mărturisitori neabătuți, al căror exemplu s-a continuat la celelalte generații în așa fel încât, chiar sub apăsarea dictaturii atee, conștiința Ortodoxiei ca Biserică Națională a Românilor s-a perpetuat întru salvarea Credinței și a tradiției strămoșești”...

Cartea a apărut la sfârșitul mileniului trecut și cuprinde toate documentele pe care reușisem să le strâng privind rezistența din țară și din afară în acea perioadă, demersurile vărului meu pentru misiunea ce i s-a dat de către acest Grup Sinodal de Rezistență spre a organiza o Eparhie Ortodoxă Română sub girul libertăților din Europa Apuseană și toate emisiunile religioase sau de propagandă a rezistenței prin religie pe care le-a organizat el la posturile de radio libere, făcând pe unde radio legătura cu populația și păstorii ei care rezistau în interiorul țării. Ea demonstra că, peste granițele crunte și neiertătoare ce stăvileau accesul spre lumea liberă, păzind dincoace puterea malefică a terorii comuniste simbolizată prin Zidul Berlinului unde cădeau cei ce voiau să-l treacă, opozanții dinafara și dinăuntrul țării reușiseră să clădească, întru apărarea credinței strămoșești, Biserica lor

fără granițe, care îi întrunea pe toți: BISERICA DIN ETÉR, care-i aduna sub cupola libertății ei pe toți credincioșii despărțiți vremelnice. O Biserică ce s-a dovedit mult mai puternică decât cele de piatră, tocmai pentru că era formată așa cum fusese forma ei inițială, din suflete care au purtat și au transmis Credința, făcând-o să reapară în toată lumina și răspândirea ei atunci când a venit și momentul eliberării politice. Menționez că, în cazul de față, este vorba de credința Bisericii, cea care se scrie cu literă mare însemnând „Credința în Cuvântul Sfânt”. Dar, prea alesule Dimitrie, apelul tău la a gândi modern care m-a condus spre conceptul de permanență umană, îmi dă curajul să vorbesc și despre credința în tot ce este curat, ca o obligație de conduită adresată persoanei umane. Pentru că este vorba de credința care dă o dimensiune mai sigură acestei persoane umane. După cum încrederea o poți avea în oricine, dar reușești dacă o ai în cine trebuie, credința o poți avea în orice ca să ajungi la efectul mobilizator de act uman al sentimentelor, dar triumful ei îl realizezi atunci când prezintă Adevărul. Pentru un asemenea adevăr militează cartea mea.

Este de înțeles faptul că, luând din tipografie primele exemplare ale acestei cărți. Am urcat cu ele Dealul Patriarhiei și scările Palatului Patriarhal spre a le depune dinaintea harismaticului duhovnic care nu numai că mi-a însoțit cercetarea adăugându-i generos amănuntele cunoștințelor sale, dar era și întâistătătorul întregului aparat ierarhic, administrativ și academic bisericesc, monahic și clerical, prin care de abia de acum înainte se putea începe cercetarea pentru a așeza, bine studiat, pe locul său martiric sau mărturisitor, pe fiecare cleric ortodox român ce avusese vreo contribuție în acel binecuvântat Grup al rezistenței din vremuri grele, contri-

buind la păstrarea pe cerul existenței românești căruia nu i se puteau pune granițe, a acelei Biserici din Eter, întrunind sufletele noastre în vremuri grele.

Și am așteptat lucrul acesta îndelungă vreme, fără ca să ajung să se întâmple. Prea Fericirea Sa ocolea din ce în ce mai des răspunsul la întrebările mele. Și era foarte ocupat cu problemele materiale ale catedralei de piatră pe care voia să o construiască neamului. Ceeace, spre cinstirea lui, nu era doloc un lucru neobișnuit de vreme ce i-a preocupat pe mulți întâistătători de Biserici, în foarte multe momente ale istoriei omenirii. Pe mult mai mulți decât cei care au avut harul de a întări Biserica clădită de Mântuitor în sufletele oamenilor, acolo unde poate căpăta veșnicia care nu se clatină precum zidurile.

Față de tine, care exprimi fireștile îndoieli omenesti, eu Aceleia îi ridic slava!

Ca să înțelegem cum s-au întâmplat lucrurile, trebuie să revenim la concepul nostru de permanență umană. Pentru că tot o permanență umană este și acerba coborâre la cele stict materiale. Și, mai ales, la puterea de care beneficiezi prin ele. Este fața cealaltă, malignă a permenențelor umane în tendința spre rău, spre ascunderea faptei rușinoase. Un bătrân ierarh, din prima generație a celor crescuți și ajutați de Episcopul Grigorie să se afirme teologic, pe care l-am vizitat după 1989 la patul unde-și ducea boala, ca să-i cer amănunte despre crima comisă cu unchiul meu căruia chiar îi slujise la înmormântare și îi preluase o jumătate din eparhia desființată, s-a albit atât de tare la întrebarea mea și mi-a răspuns tot cu întrebare de glas stins că: „De ce mai e nevoie să răscolim acel trecut?

Autoritatea valorii culturale

Al. Florin Țene

Se pare că termenul „autoritate” nu prea are multe tangențe cu cultura. Valoarea în sine nu e autoritară în spațiul artistic, în cadrul căruia un creator de operă valoroasă nu ar avea de ce impune judecăți asupra altor creații. Spre deosebire de științele exacte unde o judecată profesională exprimată de o persoană competentă are toate șansele să fie cea definitivă, deși erori de percepție s-au petrecut și în domeniul științelor.

Opera este mai întâi recunoscută și apreciată, asociată cu o anumită valoare, urmând ca, abia pe seama ei, să se constituie autoritatea autorului. În prezent, lucrurile stau de multe ori invers. Mulți autori sunt promovați prezentați, impuși prin mijloacele de informare, astfel încât publicul ajunge adesea fascinat de o operă, despre care i se spune până la sațietate că e valoroasă. Opera devine valoroasă, în urma unui act de autoritate impusă. De fapt, așa s-a făcut și în trecut, prin sistemul public de învățământ, cu autorii ziși „clasiți”, bătuți în cuie, de parcă n-ar fi existat și alții de talia lor. Până la urmă totul se reduce la a ști dacă valorile au o existență „în sine”, sau dacă măcar pot funcționa la modul universal și etern, sau dacă ele nu sunt decât constructe locale și cu valoare comunitară impusă de ideologii. Așa cum la noi au fost impuși scriitorii care au făcut jocul ideologiei comuniste, ca D.R. Popescu, A. Buzura, Lăncrăjan, Beniuc, Banuș, V. Porumbacu etc.

Mă gândesc ce șanse are o valoare culturală de a fi cunoscută sau nu de către publicul căreia i se adresează. În aceste condiții problema se pune în funcție de amploarea potențialului public. Deși nu trebuie să omitem că între valoare și receptare nu e întotdeauna o corespondență fidelă. Anumite demersuri specializate ar putea fi adresate numai unui public restrâns. După aprecierile mele cred că nu a fost natural să fie publicate, în regimul de tristă amintire, criminal-comunist, volume de poezie cu tiraje de zeci de mii de exemplare. Era posibil ca poezia să aibă la fel de mult public cât teoria lui Galois. Practic volumele nu erau citite decât de o mână de iubitori de poezie. Restul volumelor îngălbeneau în biblioteci sau mai târziu ajungeau la DCA. Cine pretinde mai mult de o mână de cititori avizați, interesați sau documentați pentru un anumit demers liric trebuie întors la Heisod, spre o mai dreaptă meditare asupra rosturilor poeziei. În acest context, putem răspunde afirmativ că fiecare valoare ajunge cândva să fie receptată de publicul specializat, de critic sau, în anumite cazuri, numai de istoria culturală înalt specializată. Cineva va ajunge să analizeze fiecare rând scris, să analizeze fiecare tablou, chiar dacă aceasta se va petrece dincolo de limitele intenției inițiale a respectivului mesaj; așa cum se analizează literar în prezent vechile poeme egiptene sau hittite. Doar se ia act de ele, însă nu mai putem ști ce au însemnat cu adevărat, la nivelul originar al mesajului. După părerea

mea, e mai reconfortant să-ți adresezi poemele unui public restrâns, întrădevăr iubitor și înțelegător de poezie: e o ipoteză eliberatoare și îți îngăduie să te exprimi mai bine decât ipoteza contrară. Să ne gândim ce s-ar putea întâmpla cu receptarea unui mesaj cultural la publicul românesc, pe scară largă, în anul 2012. Să considerăm ca exemplu un roman cu un tiraj de câteva mii de exemplare. Cred că o receptare corectă presupune existența unui public atent și interesat, un mecanism al criticii de receptare coerent și așezat pe baze solide de tradiție și profesionalism, un complex de factori care nu sunt sigur că s-ar întruni complet în România ani în șir, în revistele dedicate respectivului domeniu. Astfel de situații sunt palme pe obrazul celor care își exercită liniștită somnolență pe pernele levantine ale paginilor cu cronici de artă. Mai adaug faptul că unele cronici sunt plătite de autori pentru a fi lăudați, iar în altele se plătesc polițe pentru lucruri de natură personală pe care, ca scriitor, le cunosc și mă interesează, numai ca iubitor de adevăr în cultură. Sper că e vorba de un mecanism de receptare culturală care va evolua în timp: are destul loc să se îmbunătățească. În unele cazuri, cum ar fi cele independente de idiom, cum este pictura, are șanse să fie promovată ca o valoare culturală originală în Europa și pe mapamond, dar literatura, mai ales cea scrisă într-un limbaj dificil traductibil, în jargon sau grai local ori care discută probleme specifice (românitate, istoria noastră pe care

numai noi o înțelegem etc.), va avea mari dificultăți de receptare pe alte meridiane. Aceste cărți nu vor fi citite, oricâtă valoare i s-ar atribui în România. Mai sunt și alți factori care intervin în procesul de receptare a unui text românesc într-o altă limbă: tematica, limbajul textului original, calitatea traducerii și, nu în ultimul rând, interesul publicului pentru spațiul cultural de unde provine demersul în perioada în care se încearcă promovarea. Sunt momente când România trece neobservată și neinteresantă pentru unii cititori din anumite țări. E o realitate cu care trebuie să trăim și care invită la reflecție. Însă, sunt convins că oricând ar putea avea șanse un roman bine scris care să discute probleme fundamentale ale condiției umane, care să răspundă exact cerințelor genului și așteptărilor publicului cultivat european sau nord-american. Există în țara noastră, azi, o goană constantă a unor autori pentru premii. Nu luăm în considerare că acestea sunt date și pe...”ochi frumoși”, și pe trocul “anul acesta îți dau premiu ție, la anul îmi dai tu mie”, sau „jumi-juma”. Pentru această maladie nu există leac. Singurul test al unui demers cultural e rezistența în fața publicului interesat și avizat. Orice altceva invită răsul și cred că Bunul Dumnezeu ne-a lăsat vanitățile pentru a face România mai veselă.

Anca Goja,
Cracovia

Cracovienii au intrat în rândul iubitorilor limbii române

Săptămâna trecută, o delegație a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare a inaugurat primul „Colț Românesc” din lume, în Polonia, în cadrul Bibliotecii Publice Voievodale din Cracovia. Ideea directorului dr. Teodor Ardelean s-a pliat perfect pe o mai veche dorință a reprezentanților Societății Polono-Române din Cracovia, condusă de românul de origine bistrițeană Ignat Timar, de a avea un loc de unde să se poată împrumuta carte românească nouă.

Delegația băimăreană, condusă de directorul bibliotecii, dr. Teodor Ardelean, a plecat la drum luni dimineață, o parte a zilei de marți fiind dedicată amenajării „Colțului Românesc” în spațioasa bibliotecă din centrul frumoasei Cracovii. Bibliotecarii au dus din Baia Mare peste 600 de cărți noi (primite de Biblioteca „Petre Dulfu” prin donații), în special albume, dicționare, literatură contemporană, colecția revistei „Familia Română”, care i-au impresionat pe polonezi prin frumusețea lor. De asemenea, Colțul Românesc a mai cuprins o miniexpoziție foto, cu lucrări realizate de Școala 9, coordonată de artistul fotograf Silviu Gheție, două costume populare maramureșene, ceramică de Daniel Leș, materiale promoționale (afișe, pliante, vederi, hărți). Gazdele au organizat și o reușită expoziție de fotografii din Maramureș și Bucovina, realizate de o bibliotecară din Cracovia, Natali Figiel.

Miercuri, la ora prânzului (după ce delegația românească a făcut un tur al bibliotecii amenajate într-o fostă cazarmă și având circa 800.000 de utilizatori anual), Teodor Ardelean și directorul Bibliotecii Publice Voievodale Cracovia, Jerzy Woźniakiewicz, au tăiat cele două panglici inaugurale (tricoloră - românească și bicoloră - poloneză). „Mulțumesc bunului Dumnezeu că mi-a dat acum 20 de ani ideea de a face bibliotecă românești în lume. În condițiile contemporane, când și polonezii, și românii s-au împărtășit în lume, necesitatea de a face biserici și bibliotecă este firească. Am făcut, până acum, 10 bibliotecă în lume. Pentru această mică comunitate de vorbitori de limbă română din Cracovia trebuia făcut un gest special”, a spus T. Ardelean, vorbindu-le, apoi, celor prezenți, despre Papa Ioan Paul al II-lea, o

personalitate foarte dragă polonezilor, care constituie subiectul mai multor cărți expuse în Colțul Românesc, și despre Nicolae Steinhardt, singurul român despre care a vorbit Papa în cuvântarea sa de la București, din 1999. Bineînțeles, dintre cărțile donate Bibliotecii Voievodale nu lipsesc nici cele dedicate lui Steinhhardt.

Numind Cracovia „capitală culturală permanentă a Europei”, T. Ardelean a încheiat: „Domnule director, intrați de acum în rândul iubitorilor limbii române. Dumnezeu să binecuvânteze Polonia! Dumnezeu să binecuvânteze România! Dumnezeu să-mi binecuvânteze vorbitorii și iubitorii de limbă română!” Conform informațiilor oferite de Ignat Timar, vorbitorii de limbă română din Cracovia sunt în jur de 70. În continuă schimbare, această comunitate este formată din românii plecați din țară în

anii '80 și după revoluție, polonezii care au urmat facultatea în România (în special la Petrochimie, în anii '70-'80, singura facultate cu acest profil din Europa de Est), refugiații polonezi din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, studenții polonezi care învață limba română la Cracovia (unul dintre profesorii lor este, de aproape doi ani, dr. Cornel Munteanu, de la Centrul Universitar Nord Baia Mare, ale cărui articole în „Graiul Maramureșului” l-au determinat pe T. Ardelean să dorească deschiderea unui „Colț Românesc” la Cracovia).

Inaugurarea a fost urmată de o scurtă conferință, la care au participat români și polonezi, și în cadrul căreia s-au lansat două cărți. Este vorba despre volumul de poezie în engleză și poloneză al româncei din Sfântu Gheorghe Alina Alens, profesoară la Universitatea Jagellonă din Cracovia, volum intitulat „The Incomplete Fantasy We Call Love” („Incompleta fantezie pe care o numim iubire”), respectiv despre cartea inedită de critică literară și eseu literar „Eminescu - polimorfismul operei”, de dr. Cornel Munteanu. Cartea a apărut la Editura Universității Jagellone și se adresează, în mare parte, studenților filologi, fiind scrisă în limba română.

Ziua s-a încheiat cu un picnic românesc, organizat de Societatea Polono-Română lângă lacul Bagry, străbătut de bărcuțe cu pânze și rațe sălbatice, eveniment la care au participat și români cracovieni cu familiile lor.

Poeme de Petruța Șerban

FEMELA ALPHA

sînt efervescentă
mă pui în apele tale
în fiecare seară
fac burburuci
stupefiant
îți place știu
dar vezi că dau dependență
nu te speria
femela Alpha
nu ridică niciodată din umeri
privește verde tace
și te iubește totdeauna
de jos în sus.

BLONDĂ ȘI NEAGRĂ

A venit Moartea
într-o sîmbătă seară, și a zis:
„Salut frumoaso,
te mai las o vreme pe aici
dar mai tîrziu va trebui
să te împrietenești cu mine!”

Întîi m-a certat
că mi-am săpat pe lumină
drumul către întuneric
și că te-am lăsat să treci
de prea multe ori prin mine.

„A fugit ca un evadat
dintr-un lagăr de scrum.

Ești blondă și neagră.

Ca berea. Amară...

Fugi și mai pune și tu de-o viață
pînă mă întorc...”

PSEUDOEVENIMENT

Nu s-a întîmplat nimic...
doar o prăbușire incredibilă
a unui înger în mijlocul
unei piețe publice.

Nu s-a întîmplat nimic...
doar că luminile taxiului
nu s-au stins

iar tu ești mai ciudat
decît un posibil zbor în alb
al unei nopți fățarnice.

Lătratul cîinilor anonimi
nu-mi mai apasă timpane.

NIMIC DE SPUS

Nu am nimic de spus.
Nici să tac nu am nimic.

De ce să vorbesc
cînd frigul adoarme odată cu
mine
și de ce să nu tac
dacă morminte se deschid
ca să-mi primenească
în Calea Lactee,
lacrima?

Nu am nimic de spus...

Poate că mîine,
cînd primul gînd al dimineții
va fi al tău și ochii
se vor deschide uimiți
că pleoapa lor ești tu...

VĂDUVA ALBĂ

Nu înseamnă nimic
literele astea mari de tipar
cu care îmi spui că mă iubești.
Sînt văduva albă - frigul
e singura haină
pe care o port.
Jumătate rană,
jumătate pămînt de flori,
voi distruge corduri în amurg
la granița dintre lumi
unde vameșii-mi vor spune
că pe cruce nu încap
decît un răstignit.

CROCHIU

Durerea mi-a fost mai întîi
o privire tristă,
ca cea a bătrînului care încerca
să vîndă șosete croșetate
pe o bancă dintr-o stație de troleu.

Apoi un plumb de toamnă,
nefiresc născut și crescut
într-o mirare a primăverii...
A înghițit anotimpuri și timpuri,
chipuri și mituri,
mi-a adus o moarte
și a dispărut.

Acum este doar un strigăt
care se întoarce halucinant
din frigul pe care l-ai lăsat
în noaptea asta
în care m-ai iubit fără ochi.

JOGGING LA MAL

Pe fața cu soare a lacului
se face poezie frumoasă,
se vîslește,
se face jogging,
și se joacă tenis.
Se mai unduiește
cite-o lacrimă sub ochi
se mai adapă din tine
cite-o amintire frumoasă
sau mai tresare dureros
tulpina aia verde
care-și trăiește ramurile
prin venele tale
și de care nu știi.

Pe cealaltă parte,
privește din trup străin,
în agonie,
Viața.

MĂ MIȘC

m-a întors ziua asta
pe toate fețele ca pe-o haină
de la second hand
doar-doar
o găsi ceva la mine
n-a găsit dar
a văzut că mă mișc
că nu sînt o poză
cu margini roase de timp
și nici o umbră
desprinsă sinucigaș
din tine

am lăsat-o
acum te voi străpunge
cu așchii de trup
ca să fac din Pămînt
un Cer oarecare.

Interviu cu Sofi Oksanen, scriitoare proeminentă din Finlanda

„Arizona este un loc pe tabla de joc a copiilor!”

Octavian Curpaș

Sofi Oksanen, născută în 1977 în Finlanda, este considerată cea mai importantă nuvelistă, în viață, din Finlanda. Cărțile ei au fost traduse în 38 de limbi. A studiat dramaturgia la Academia de Teatru din Helsinki și literatura la universitatea din orașul natal, Jyväskylä. Prima ei carte, „Vacile lui Stalin” a scris-o în 2003, nuvelă care a propulsat-o pe scena literară a Finlandei. De asemenea a scris romanul „Purificare”, pentru a fi pus în scenă de către Teatrul Național Finlandez. Un an mai târziu a dezvoltat această lucrare, devenită bestseller în Europa. Înzestrată cu abilitatea nativă de-a povesti, Sofi a avut amabilitatea să-mi răspundă, în mod degajat, la câteva întrebări:

Octavian CURPAȘ: În momentul de față ești în topul mai multor liste de bestseller din țările nordice ale Europei, iar cărțile tale au fost remarcate de mass-media internațională. Ai dobândit mai multe premii de anvergură, cum ar fi „The Finlandia Award” și „Premiul Comitetului de Literatură” din țările nordice, în 2012. În același timp, ești cel mai tânăr autor care obține astfel de premii. Care este cheia acestui succes?

Sofi OKSANEN: Scrisul.

Octavian CURPAȘ: Ce limbă se vorbea în familia ta, tatăl tău fiind finlandez, iar mama estonă? Apropo, câte limbi cunoști?

Sofi OKSANEN: Finlandeza și estona. Vorbesc limba engleză, de asemenea, puțină franceză și sue-

deză și pot să citesc ziarul în limba germană. Engleza, franceza și germana le-am învățat la școală. De asemenea, și suedeza, care este obligatorie.

Octavian CURPAȘ: Am citit câteva statistici care dezvăluiau faptul că Finlanda are una dintre cele mai joase rate de emigrare din lume. Cum a fost să crești într-o familie mixtă în Finlanda?

Sofi OKSANEN: Atitudinea față de emigranți diferă în diverse părți ale țării și în diferite cercuri. Avem și oameni toleranți. Și este total diferit să locuiești în Helsinki, unde sunt mai mulți emigranți decât în alte părți ale țării. Findandezii nu sunt obișnuiți cu finlandeza stălcită, așa că orice accent atrage atenția.

Octavian CURPAȘ: Care este atitudinea finlandezilor față de educație?

Sofi OKSANEN: Dacă nu provine de la școlile finlandeze, nu este apreciată, în general. Prin urmare, pentru un emigrant este destul de dificil să obțină un job mai bun, chiar dacă vine din Statele Unite, Anglia sau alte țări vest-europene.

Octavian CURPAȘ: Am aflat recent că romanele tale au fost traduse în 38 de limbi. Spune-mi, te rog, ceva despre prima ta carte, „Vacile lui Stalin”. Cât timp ți-a luat să o scrii?

Sofi OKSANEN: Mi-a luat doi ani să o scriu. Cartea este despre emigrație în Finlanda, dubla identitate, a doua generație de emigranți. De asemenea, este o nuvelă „post Gulag”.

Octavian CURPAȘ: Prin ce se diferențiază țările scandi-

nave de celelalte țări din Europa?

Sofi OKSANEN: Țările din Europa de Vest sunt diferite de cele din Europa de Est, așa că se poate face o comparație între Scandinavia și țările est-europene și Scandinavia și țările vest-europene. În Scandinavia, noi avem mare libertate de exprimare, nivel de corupție scăzut, conștientizare a nevoii de protecție a mediului înconjurător, iar nivelul de „egalitate” este mai mare decât în multe alte țări.

Octavian CURPAȘ: Te rog acum să-mi spui câteva similități și diferențe între țările scandinave.

Sofi OKSANEN: Suedia, Norvegia și Danemarca aparțin aceluiași grup lingvistic. Finlanda este ca o fiică vitregă a țărilor nordice. Finlandeza este o limbă foarte diferită și nu e o limbă oficială în Consiliul Nordic (spre deosebire de suedeză, norvegiană și daneză). Cu toate acestea, împărtășim aceleași valori, cum ar fi: nivel înalt de libertate de exprimare, egalitate etc.

Octavian CURPAȘ: Ce anume este unic în Finlanda și la finlandezi? ►

► **Ce locuri merită văzute în țara ta?**

Sofi OKSANEN: Îmi place Helsinki, capitala țării. Turistii, de obicei aleg Lapland. De asemenea, unii turiști se bucură de faptul că avem patru anotimpuri.

Octavian CURPAȘ: Ce fel de cărți citește de obicei omul de rând din Finlanda?

Sofi OKSANEN: Cel mai mult romane. Multe romane pe teme istorice, mai mult de ficțiune decât non-fiction, și mai mult scrise de autori indigeni decât de autori traduși. Finlandezii citesc. Finlandezii vizitează bibliotecile mai mult decât orice altă naționalitate din lume.

Octavian CURPAȘ: Ce anume presupune să devii un scriitor de succes?

Sofi OKSANEN: Nu există nicio „cărare” pentru aceasta. Toți autorii sunt diferiți.

Octavian CURPAȘ: Ce state ai vizitat în Statele Unite? Ai vizitat Statul Mare-lui Canion? Ce anume îți vine în minte când te gândești la Arizona?

Sofi OKSANEN: Arizona este un loc pe tabla de joc a copiilor! Este foarte popular în Finlanda sau cel puțin a fost, când eram copil. Nu am vizitat Arizona, încă. Am vizitat New York City, Pittsburgh, Buffalo, Washington D. C. și alte câteva orașe.

Octavian CURPAȘ: Recent, ai vizitat România. A fost prima ta vizită în această țară? Cu ce impresii ai rămas despre români?

Sofi OKSANEN: Românii sunt oameni ca toți oamenii din lume. Îmi dă de gândit însă situația politică din România, o țară marcată de corupție și cu tradiție de corupție. Lumea politică este coruptă „la greu”. Oamenii nu

votează, pentru că găsesc că e inutil să voteze. Votul nu are nicio însemnătate. Doar 20% din populație a votat la alegerile prezidențiale și acel 20% este mult spus.

Interesul Sofiei Oksanen pentru țările postcomuniste din Europa a început cu mulți ani în urmă. Fiind jumătate finlandeză și jumătate estonă, ea s-a situat undeva la granița dintre Vest și Est. În anul 2009 a fost declarată „Persoana anului” în Estonia. Sofi Oksanen este, probabil, singura scriitoare din Vestul Europei care accentuează faptul că Europa de Vest nu înțelege istoria Europei de Est pentru că nu a experimentat anii de guvernare totalitară. Evidențe incredibile despre acele timpuri odioase sunt descrise de către scriitoarea scandinavă în romanul ei de succes „Purificare”, care a apărut în aproape 40 de țări.

**Vavila Popovici,
SUA**

Mi-am amintit de titlul unei cărți citite în copilărie - adolescență, care mi-a suscitat interesul. N-am reținut autorul, dar am reținut titlul: Cabotini și cabotine. Era scrisă pe la începutul secolului trecut, dovadă a existenței cabotinajului pe atunci, răspândit la francezi în special, de unde a și provenit denumirea, spun unii. O găsisem într-o librărie și întrebând librarul ce înseamnă cabotin și despre ce este vorba în carte, acesta s-a eschivat să-mi răspundă și așa cum sunt bărbatii, mi-a răspuns cu o glumă: „Copilă, nici în farmacii farmacistul nu cunoaște denumirilor tuturor medicamentelor”. Ajunsă

Cabotinul și mârlanul

„Dă-mi, Doamne, ce n-am gândit, să mă mir ce m-a găsit!” – proverb românesc

acasă, ca orice copil curioș și interesat, am deschis dicționarul lui Șăineanu pe care-l aveau părinții în bibliotecă. Aidoma dicționarului din zilele noastre, era menționat cuvântul cabotinism, din franțuzescul

însemnând atitudine, gest, apucătură de cabotin. Despre cuvântul cabotin, dicționarul menționează și astăzi că este actorul mediocru care urmărește succese ușoare prin mijloace facile; persoană care încearcă să se remarce

printr-o comportare teatrală; în trecut, în Franța actorul ambulant se numea cabotin.

De fapt ce este un cabotin? Un om caraghios dar de care nu se poate râde. El nu este un tip amuzant, el este stupid, ignorant, nu departe de unul cretin, și care pozează într-o persoană „specială”. Când vorbește, „spurcă” locul, cum spune românul, prin falsitate, minciună. Când materializează gândurile, produce ceea ce corespunde caracterului său de cabotin, adică ceva dezgustător, lipsit de valoare autentică.

Cabotinul pozează, „dă cu gura”, vrând să ademenească oamenii, dar pus în fața săvârșirii unui gest serios - pus la încercare cum s-ar spune - ►

► dă înapoi sau dispare, pur și simplu, din peisaj. Nu are simțul ridicolului, este doar orgolios. El vorbește sau înfăptuiește copiind tot ce este de prost gust, încercând să înșele simțul frumosului, adevărului.

Cabotinajului, acestui curent mai vechi, dar adaptat întru totul zilelor noastre, i se spune kitsch. În dicționar îl găsim ca termen folosit pentru a desemna arta de prost gust, pseudo-arta; reproducere sau copiere pe scară industrială a unor opere artistice, multiplicare și valorificate comercial; obiect (carte, tablou, statuie, statueta, etc.) de proastă calitate. Răspândit azi și în lumea apuseană, definește un fenomen ce s-a impus pe primul plan al discuțiilor estetice – creația de nivel scăzut, arta de prost gust. Se spune că termenul de fapt este german și a apărut cu un secol în urmă, la München, în cercul pictorilor academiciști, semnificând inițial o schemă, ceva ce nu era finisat. „Astăzi el desemnează pseudo-arta, arta comercială, cea de un gust dubios.” Pentru lucruri deci, s-a găsit termenul corespunzător, dar pentru oameni? Pentru oameni a rămas același termen de cabotin, el cabotinelul desfășurându-și, relevându-și ineptiile într-un mediu oarecare. Politica, de exemplu, e un mediu prolific pentru cabotinism. Dar nu numai politica!

Avem astăzi suficienți cabotini și cabotine, în toate domeniile. Prostia, nepriceperea, infantilismul, lipsa sentimentului patriotic, amoralitatea, imoralitatea, corupția endemică la nivelul instituțiilor statului și clasei politice, otrăvesc societatea. Unii dintre acești cabotini, mai abili, știu să folosească naivitatea oamenilor din jurul lor, în interes personal. Creatorul unui Kitsch te înșeală, te minte, prezentându-ți vorbele sau faptele ca și când ar fi valoroase. Și culmea este că în loc să capete locurile pe care le merită,

unde la periferia societății, aceștia sunt lăudați, premiați, recompensați, trimiși în străinătate pentru a reprezenta cu persoana lor sau cu lucrările lor, țara noastră.

Iată aflăm despre statuia de pe scările Muzeului de Istorie: Împăratul Traian gol pușcă, și câinele cu apendice, a sculptorului Vasile Gorduz, deținătorul atâtor premii pe timpul vieții. Mulți se întreabă dacă este modernism sau obscenitate. În loc să fie amplasată undeva într-un bălci, ea a fost amplasată în plin centrul orașului București. Va fi admirată? Cred, mai curând, că oamenii vor spune că este artă de prost gust - kitsch. Dar câți bani s-au investit pentru transpunerea în bronz a monumentului kitsch? Cu câțva timp în urmă am auzit de o altă operă a lui Vasile Gorduz care i-a îngrozit pe românii din Montreal – Canada. Statuia a fost inaugurată în prezența președintelui țării noastre în acel moment (2004) - Ion Iliescu, statuie ce îl înfățișează pe Mihai Eminescu ca pe un bolnav, îmbrăcat într-o cămașă de noapte, ca și cum ar fi scăpat dintr-un spital de nebuni. Este posibil să ne batem joc de poetul național, de cultura și istoria noastră? Și nu o face un străin, ci un cetățean al țării. Într-atât ne-am rătăcit sufletele încât am uitat că țara e mai venerabilă, mai sfântă decât chiar ne sunt părinții? Socrate spunea: „mai presus de tatăl tău și mama ta și străbunii tăi e patria”. Distorsionată mi se pare aprecierea acestor opere de artă, din cauza celor care le inaugurează și care, cred că habar nu au de arta adevărată și apleacă urechea la spusele unor oameni cu adevărat bolnavi de distorsiune, care le induc gânduri inacceptabile pentru conștiința axiologică, dar prin deghizare, relativizare capătă șansa de a fi acceptate și declamate.

Mârlanul, fiindcă și despre el mi-am propus să scriu, este „o persoană care vedește lipsă de

educație, cu apucături grosolane; bădăran; mitocan; moji”. Care ar fi diferența între cabotin și mârlan? Fiindcă asemănări sunt desule. Dacă putem atribui cabotinelui un fel de naivitate, fiind de multe ori inconștient de atitudinea sa, mârlanul este omul conștient de ceea ce face, poate fi și rău intenționat, jighește arătându-și superioritatea, are mârlănia „în sânge” și o face în mod dezinvolt, cinic, lezând adversarul care uneori nu se poate apăra din bun simț, bună creștere sau din respectul pe care îl are și el, tot „în sânge”. Duelul este inegal, săbiile sunt diferite!

Scria cineva că banii sunt benzina mașinării uriașe care formează societatea umană de astăzi. Este cu adevărat combustibilul după care aleargă unii pentru a se asigura de „încălzire pentru veșnicie”. Banul, obținut astăzi prin poziția privilegiată în societate, îi determină pe unii a-și perverti caracterul. Dacă l-au avut cândva integru! Mârlanii sunt cinici (cinism - despre care se mai spune că este o formă degradată a ironiei), disprețuiesc principiile elementare ale moralei, sunt mânați de o poftă aproape vicioasă a negării, de dorința de a demasca, a distorsiona, a lovi în punctele dureroase ale adversarului. Ei sunt maeștri în a păcăli lumea, „există în ei ceva diabolic, un joc pervers al spiritului”, spunea Emil Cioran. Și ideea de perversiune ne duce cu gândul la unele practici obscure și murdare, la răutate sau chiar sadism, distorsiuni, tenebre, care nu ar trebui să facă parte dintr-o viață normală, cu oameni normali.

Arthur Schopenhauer într-o carte a sa, scria: „Se arată inteligent acela care cu proștii și nebunii nu stă de vorbă. Dar mulți vor spune ca dansatorul invitat la balul paralizicilor: Eu cu cine dansez?”

Cristina Maria Necula

Cristina Maria Necula

Harul divin al creației poetice păstrează, în „vers curat, de poezie” din volumul Descătușări - Fărâme de azimă - versuri vechi și noi - (Editura Armonii culturale, Adjud, 2011), aparținând poetei Georgeta Minodora Resteman, mi-reasma iubirii din „Cântarea Cântărilor” din care „picură” în „tăinul de libertate”, „sufletul mereu dorință vie/ Plin de speranță și de bunătate”(Când scriu) al autoarei. Eminescienele „versuri vechi și noi” par a fi metafore ale stihurilor de „mir”, care, prin înțelepciunea harică, sugerată de „fărâmele de azimă” rememorează, poetic și duhovnicește, filosofia existenței din Glossa lui Eminescu (Toate-s vechi/ Și nouă toate)

„Cântarea” iubirii – „dorință vie” structurează cartea în patru variante poematice ale reveriilor înmiresmate de dragostea „în duh” din care ne împărtășim prin taina lecturii:

I. Picuri de mir; II. Simfonia vântului primăvăratec; III. Fereastra

Poetica simfoniei iubirii din stihuri - comori de mir

de vise; IV. Flori sub zăpadă. Monada operei „simfonice” își deschide aceste patru „ferestre” în ale căror stihuri strălucește, parcă, Lumina Iubirii Dintâi care înseninează cu razele ei sufletul cititorilor. „Ispita cuvintelor” poetice, despre care vorbea Constantin Noica (Cuvânt împreună despre rostirea românească, cap. Paranteză despre rimă sau ispitele cuvântului, Editura Eminescu, București, 1987, p.216-217: „De îndată ce apare pe lume, un cuvânt își are libertatea de a se schimba(...) Iar rima, nevoia de rimă, s-a născut sub care s-a născut, pune cel mai bine în lumină ispitele acestea libere ale cuvântului. Bănuim că s-au inventariat cuvintele din limba română ce s-au născut dintr-o nevoie de rimă și ar fi ceva de învățat de la ele. În orice caz, nu toate limbile pot pune în joc rima cu atâta dezinvoltură ca limba noastră. (...) Cuvântul n-are astâmpăr. Cu firea și rostul rimei înțelegi mai bine firea și rostul cuvântului, care nu urmărește să lege gândirea, cum fac formulele științelor, ci s-o dezlege. Ispita cuvântului este de-a umple, cu bogăția lui, toată matca unui gând, și până la

urmă de a sări din matcă. Se spune adesea că n-avem destule cuvinte pentru gândurile noastre; dar uneori n-avem destule gânduri pentru cuvinte, cum s-a putut vedea cu creațiile lexicale, adesea admirabile, ale științelor de astăzi, în special ale matematicilor (invariabil, transfininit, parametru, vector), pentru care după aceea găsim atâtea sensuri, pe plan spiritual sau moral” oferă, la Georgeta Resteman, revelația „gândului” spiritual și moral – izvor de „speranță și de bunătate”.

Sensurile spirituale se decantează, ca niște „descătușări”, în semnificații multiple, într-o semioză infinită a metaforelor iubirii și a rimelor „încărcate” de ispita poeziei și a gândului poetic. În universul poetic al scriitoarei, semioza infinită dezvăluie sintagmele izotope ale iubirii: „picuri de mir”, „simfonie”, „vis”, „fereastră” deschisă spre absolut, „sentiment” „înflorit”, „floare”, „zăpadă” a „sufletului curat”, „fărâma de azimă”, „descătușare”, „reverie”, „cântare”, „dor”, „prezența celuiilalt”, „minunat dor”, „dor de viață”, „mister”, „mirific cântec”, „cântec lin pe strune de vioară”, „pace”, „a inimii văpaie”,

„imn divin”, „imn de slavă”, „colind”, „templu sacru”, „teluric iubesc” în care se scufundă eternitatea, „mirajul fericii”, „liniște vrăjită”.

Prin „cununile de gânduri pure” (Nostalgie) care zămislesc sintagmele izotope din cântecul poetic se configurează un mit al iubirii – „comoară” de mir. „Scoase” – metafizic, heideggerian vorbind – din „ascunderea” sufletului, metaforele iubirii revelează un mit al poeziei care-și asumă o artă poetică: „Sunt umbră și suflet născut din esența/ Cuvântului lin ce se scurge din suflet.”(Sunt) Poezia devine o cântare a sufletului, a lumii interioare, amintind de universul poeziei din viziunea criticului George Călinescu pentru care poezia este o cântare a lumii în cuvinte magice: „Dacă educația poetică trebuie să ne învețe să sărim peste falsele obstacole și să descoperim în lucruri mesajul lor poetic, atunci actul poetic se dovedește a fi o reverie a contemplării lumii care oferă revelația visului cântecului poetic.” Această sugestie a definirii actului creator o găsește Călinescu în versurile lui Eichendorff, pe care le consideră un moto al discursului său critic despre universul poeziei: „În fiecare lucru doarme un cântec/ visând neîntrerupt/ dacă nimerește cuvântul magic/ lumea începe să cânte” (G. Călinescu - Uni-

versul poeziei, Editura Minerva, București, 1973, p. 114).

Poezia Georgetei Minodora Resteman poate fi considerată o reverie a contemplării lumii interioare. În sufletul ei „doarme” un cântec al iubirii, „tradus” în limbajul poetic prin cuvinte magice, prin rime – ispite ale cuvintelor – încărcate de semnificații și de sugestii magice. Chiar și Ardealul „doarme” ascuns în centrul labirintului din „casa” sufletului ei. Prin poezie, Ardealul „ec-sistă”, „iese – din ascunderea” sufletului, cum ar spune Martin Heidegger (Originea oprei de artă, Editura Univers, București, 1970): „Sub streșina casei ce straniu rostește tăceri/ Ferită de vântul nebun, de ploi, de ninsori și furtuni/ Zăresc lâng-o frunză uscată, ca-n dulci primăveri,/ Pe-un petec de verde, pădăia șoptind:” să fim buni”. (Acasă)

„Frunza uscată” este „un simbol”, „o hieroglifă”, cum o numește criticul G. Călinescu în Universul poeziei, deoarece ea intră în tainică corespondență cu destinul uman: „Prin simbol înțeleg tocmai ceea ce se raportează la destinul meu și socotesc că e poetic orice lucru care vorbește despre mine. Spun deci un adevăr vechi ca și retorica. Frunza căzută din copac este poetică fiindcă sugerează propria mea soartă. Și eu mă veștejesc și voi pica din pomul vieții. Poezia e un animism reducând lumea la persoana mea. În acest al doilea Cosmos al poeziei nu intră, prin urmare, decât elementele de biografie, nimic inert și fără semnificație. Celălalt univers e mai bogat și plin de obiecte indiferente”. (op.cit., p.113) În accepție călinesciană, poezia Georgetei Resteman este expresia reveriei poetice asupra solitudinii omului în cosmos. Și dacă, după cum afirmă Călinescu în opera citată, „singurătatea poeziei și a visului ne scoate din jalnica noastră singurătate”, poeta se situează în

acest al doilea cosmos în care nu mai este înconjurată de lucruri indiferente, ci de emoții ascunse, 'adormite' în lucruri care-i dau 'ideea sufletului' ei”.

Identificăm reverii și ecouri eminesciene în „Acasă” de suflet a autoarei: „E-o liniște care aduce frumosul în suflet, dorința-n priviri,/ Doar un dangăt de clopot se aude departe pe deal,/ Din coșuri ies pale de fum, la geamuri răsar amintiri/ Așa e toamna târzie acolo, acasă la mine-n Ardeal”. (Acasă) „Dorința” din priviri actualizează metaforic proiecția în viitor a visului de iubire eminescian: „Vom visa un vis ferice,/ Îngâna-ne-vor c-un cânt/ Singuratece izvoare,/ Blânda bătăre de vânt.” (Dorința) Eminescienele „flori de tei” care „cad deasupra noastră” „rânduri – rânduri” își găsesc un echivalent metaforic în versul: „Sub streșina casei ce straniu rostește tăceri.” (Acasă). Ca și în poezia eminesciană Sara pe deal, „clopotul” „împle”, „departe pe deal”, prin dangătul lui, „sara” de iubire: „Clopotul vechi împle cu glasul lui sara,/ Sufletul meu arde-n iubire ca para”. (Sara pe deal)

„Amintirile” care „răsar la geamuri” oferă revelația anamnezei iubirii din poezia La steaua, de Mihai Eminescu: „Tot astfel când al nostru dor/ Pieri în noaptea-adâncă,/ Lumina stinsului amor/ Ne urmărește încă”, iar „toamna târzie” este un ecou liric al nostalgiei „ceasului” de iubire din sonetul Afară-i toamnă: „Afară-i toamnă, frunză-mprăștiată,/ Iar vântul zvârle-n geamuri grele picuri;/ Și tu citești scrisori din roaze plicuri/ Ci într-un ceas gândești la viața toată.”

Ecourile eminesciene se topesc în „descătușările” liricii „fărâmelor de azimă”, care cântă aceeași eternitate a iubirii, îmbogățită însă cu semnificațiile biblice ale dragostei în „duh” din „Cântarea Cântărilor”, așa cum sugerează ritualul sacru al îndem-

nului la dăruire din poezia Poaia: „Tu dăruiește-ți dragostea mereu/ Așterne pe cărări de vis iubirea/ Stăpânul tău e numai Dumnezeu/ Și-ți vei găsi în tine fericirea”.

Cosmosul poetic al Georgetei Minodora Resteman rămâne o simfonie a iubirii, care structurează muzical „ispitele” cuvintelor și ale rimelor din „stihurie” „vechi și noi”, din versurile – „comori” de mir. Poeta „locuiește”, metafizic și metaforic vorbind, în poemele sale, izbăvind-se prin propriile „descătușări”, prin îndemnul iubirii prin dăruire a cititorilor care-și vor găsi „în sine” „fericirea” promisă.

Ca un steag, inima

Ion Iancu Vale

Să-ți porți inima-n palmă
și să ți-o oferi
într-o caldă strângere de mână
(chiar și celor de-abia cunoscuți)
înseamnă că de prietenie
nicicând nu vei fi ocolit
Să-ți porți inima pe retina ochiului
și să ți-o dăruiești
printr-o tandră și sinceră privire
(chiar dacă uneori, lacrima
cu sânge îți va fi încropită)
Înseamnă că de iubire nicicând
nu te vei plânge.
Să-ți porți inima-n cuvânt
ca pe un herb ne stricat de timp,
de trufie, de ură sau de minciună
(chiar și atunci când
ca de cozile cailor
te vei simți legat)
înseamnă că frica nicicând
nu te va sfârteca.
Să-ți porți inima fără sfială
ca pe un steag, liber fluturând
(chiar și atunci când neiertătoare
moartea târcoale îți va da)
pentru ca Cel Prea Puternic
mereu să ți-o poată mângâia
înseamnă că Veșnicia
o poartă deschisă îți va fi.

Mihai Batog
Bujeniță

Fascinația ipotezelor (1)

(posibilele adevăruri din
legenda lui Grui-Sânger)

*Imaginația este mai importantă decât
cunoașterea, cunoașterea este limitată,
imaginația înconjoară lumea.*

Albert Einstein

În esență, putem considera științele ca fiind o sumă de ipoteze, unele dintre acestea validate, într-o măsură mai mare sau mai mică, de experiment ori prin fenomene observabile, având un înalt grad de credibilitate. Desigur, în procesul definitivării unei ipoteze și celelalte, adiacentele, își au factoriilor lor augmentativi însă, la un moment dat, din varii rațiuni, în unele situații chiar prin aducerea unor probe indubitabile, una din ipoteze se impune, însă nici celelalte nu dispar. Uneori, așa cum în istoria cunoașterii s-a mai întâmplat, ipotezele se schimbă sub presiunea noilor descoperiri și una uitată sau temporar abandonată ia locul celei oficiale, urmând a fi prezentată, inclusiv în procesul didactic, drept cea valabilă, cu gradul de cuprindere cel mai amplu și cu cele mai bune capacități de a explica fenomenul la care se referă. Nu de puține ori, factorul politic intervine, cel mai adesea aleatoriu și, din fericire, pentru perioade de timp limitate, impunând o anumită ipoteză, de cele mai multe ori neconformă cu acea admisă oficial până la data respectivă.

Istoria, o știință, prin definiție politică însă și puternic politizată, manifestă, de-a lungul timpului, cele mai accentuate abateri de la adevăr și nu de puține ori acesta nu poate fi

aflat niciodată. În studiul acestei științe, numită pe bună dreptate de căpătâi, întâmpinăm mai multe genuri de obstacole, dificil de ocolit și uneori chiar de interpretat, deoarece, după cum știm, încă de la elaborarea unui document referitor la un eveniment acesta este lipsit de obiectivitate, intenționat deformat, de regulă în sensul laudativ pentru cel care, sau despre care, se scrie. Asta în cazul fe-

ricit în care avem posibilitatea de a consulta un document într-o limbă oarecum cunoscută. Mult mai dificil este să descifrăm evenimente de mult petrecute analizând fragmente de obiecte asupra cărora proiectăm propriul nostru sistem de gândire, propriile norme morale și, de ce nu, propriile noastre limite în cunoaștere. În celebra sa lucrare: Istoria religiilor, Mircea Eliade spune că atunci

când avem în fața ochilor probele materiale ale unui rit funerar putem face orice considerațiuni și ne putem imagina orice despre acel eveniment, însă nu vom ști niciodată ce vorbe a rostit, sau ce gesturi a făcut sacerdotul care a executat ritualul, în consecință, adevărul despre eveniment ne va rămâne necunoscut, iar cunoștințele și interpretările noastre ar putea mai mult să ne deruteze decât să ne apropie adevărul.

În concluzie, uriașele dificultăți de interpretare ale istoriei, cu atât mai mari și mai multe cu cât subiectul este mai îndepărtat în timp, fac din aceasta, nu de puține ori, un vehicul perfect pentru manipulari de orice fel iar dictaturile sunt, cu precădere, întotdeauna, foarte dispuse la acest gen de acțiune. Se poate considera însă ca fiind benefică această nevoie de interpretare a evenimentelor istorice, întrucât, exact prin subiectivismul conținut, prin ceea ce ascunde evenimentul mai mult decât limpezește, prin doza de incertitudine și uneori chiar de enigmă, această știință devine subiect predilect de conversație ori dezbateri cu o cuprindere aflată mult peste ariile academice sau didactice. Există în context și mult diletantism, exaltări de diferite genuri (a se vedea vechimea diferitelor popoare, ori primordialitatea unor invenții!) dar asta nu știr-

► bește cu nimic farmecul istoriei, nevoia de a o cunoaște fără să o confundăm cu un șir nesfârșit de date plictisitoare pentru memorat, ci un șir incitant de evenimente cu adevărat memorabile. Aici desigur, profesorii își au rolul lor în formarea gândirii ucenicului ascultător.

În acest context, știrea care, în această vară (2011) a ținut capul de afiș al presei de orice fel, timp de mai multe zile, apare ca o necesitate culturală firească, după un sezon plin de informații obsedante despre nunta unui fotbalist, noua mașină a unui rocker, sau mostrele de înțelepciune ale unei starlete. Rezumată, știrea respectivă sună destul de banal: a fost descoperită, în România, localitatea Coliboaia din munții Apuseni, o peșteră care are picturi parietale. Vechimea estimată 23.000-35.000 ani. Pentru mai multă credibilitate însă este bine să citim prezentarea acestui eveniment într-un cotidian:

Peștera și gravurile au fost descoperite de speologii de la Clubul Speodava Stei și din cadrul Picturile Asociației Speowest Arad, a declarat Viorel Lascu, președintele Federației Romane de Speologie. "Peștera Coliboaia este străbătută de un râu subteran, care formează mai multe sifoane, făcând astfel excepțională, dar și dificilă, parcurgerea ei. Până acum, nu i s-a acordat

importanță acestei peșteri. Nu a fost inclusă nici măcar pe lista peșterilor protejate, deși se afla pe raza Parcului Natural Apuseni. Au fost mai multe expediții aici, însă cei cinci speologi au intrat în interior și au străbătut trei zone complet inundate, după care au dat peste o galerie înaltă, pe pereții căreia au găsit picturile, ceea ce lor li s-a părut a fi arta rupestră", a explicat Lascu. Potrivit sursei citate, picturile sunt negre și reprezintă animale, printre care un bizon, un cal, posibil o felină, unul sau două capete de urs și doi rinoceri. S-a găsit, de asemenea, o gravură reprezentând un tors de femeie, probabil un simbol. "Pe sol, se aflau oase de urs. O parte a picturilor a fost distrusă de apă, iar o alta de urșii care au stat în peșteră și se vede că au zgâriat și au lustruit pereții", a spus speologul. (Eveniment 09.12.20)

La fel de importantă, vom vedea din ce cauză, pentru abordarea ulterioară și dezvoltarea temei propuse, este și prezența unor specialiști francezi în cadrul echipei de speologi români: Picturile au fost verificate de o echipă condusă de Jean Clottes, unul din cei mai cunoscuți specialiști în artă de peșteră din lume, echipă din care a mai făcut parte Bernard Gély, și el specialist în arta de peșteră, speologii Marcel Meyssonnier și Valérie Plichon, Michel Philippe – paleontolog specializat pe

ursul de peșteră, respectiv Françoise Prudhomme, specialist în preistorie generală. În urma analizelor, experții au confirmat autenticitatea picturilor și a gravurii. „După factura acestora, picturile pot fi încadrate ca aparținând unei perioade vechi a artei parietale, Gravettian sau Aurignacian” (între 23.000 și 35.000 de ani). Este pentru prima dată când în Europa Centrală se atestă arta parietală așa de veche”, a arătat președintele Federației Romane de Speologie. "Acest sit arheologic este deosebit de valoros, comparabil cu Sarmisegetusa sau Cucuteni, de pildă", a conchis Lascu. (preluat după site-ul lovendal.net)

Prin urmare, o descoperire speologică având un potențial uriaș în evaluarea istorică a existenței și a nivelului de dezvoltare a societății umane pe aceste teritorii. Prezența speologilor francezi, benefică sub toate aspectele, avându-se în vedere experiența lor în acest domeniu, dar și acela, devenit la rândul său istoric, acum poate amuzant dar atunci nu, al reacției mediului academic față de acest gen de descoperiri. Dacă ar fi să luăm în considerație numai modul penibil în care universitarii au încercat să mistifice adevărul la momentul descoperii picturilor din peștera Lascaux și să acopere de ridicol pe descoperitori, atitudine despre care nu

avem nici un indiciu că s-ar fi Pasăre, peștera Chindiei schimbat cu trecerea anilor și tot am fi avut nevoie participarea unor specialiști francezi la aceste verificări și autentificări. Evenimentul în sine, nu este unul de excepție. În România mai sunt picturi rupestre în peștera Chindiei, peștera Cuciulat, poate și în altele, precum acea din munții Buzăului, destul de contestată de altfel și care nu va intra în această abordare.

Pasărea din peștera Chindiei, considerată de unii analiști și ca o reprezentare a unei zeități, este policromă, cu o puternică sugestie și bine păstrată. Vechimea este apreciată cam la 12-15.000 de ani, adică asemănătoare cu mult mai cunoscutele picturi din peștera Altamira (Spania) iar amprentele palmare, unele semne mai puțin descifrate sau reprezentarea solară, picturi monocrome, de culoare ocru, par a fi elemente inedite, specifice acestei peșteri.

Amprente palmare (un scris?) și reprezentare (posibil) solară, peștera Chindiei

Amintesc desigur și faptul că există interpretări care plasează aceste picturi (amprente și discul solar) în aceeași perioadă cu celelalte de la Chindia dar și unele care afirmă că este vorba de intervenții ceva mai târzii, datând cam de prin evul mediu, fără specificarea unei perioade mai explicite.

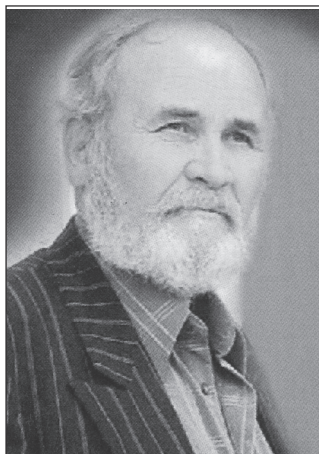
Va urma

Mihai Antonescu

...și am văzut cocorii
vâslind înspre un orizont
care nu era al lor. Să nu-
i mai știe, să nu-i mai
ajungă din urmă, partea
dinspre frig a gândului
meu...

Există, în toate, un început și un sfârșit. De la întocmirea cuiburilor în primăvară până la desprinderea frunzei de ram. De la visul despre zbor, mai întâi, până-n bucuria aripii zbătându-se între cerul soarelui și gura puștii. Există, în toate, un dor și o lacrimă picurând pe bucurii sau tristeți cu aceeași sinceră, deseori, neînțeleasă răbdare. Numai că, dorul nu-i întocmire în grabă, nici plânsul risipire într-o zădărnice, cum ne face să credem poeta Emilia Dănescu în volumul ei de debut *Zestre toamnei*. Volumul apare la Editura SINGUR, Târgoviște, a excellentului scriitor Ștefan Doru Dăncuș, cu o prefață semnată de poeta Elena Munteanu și o postfață-poem a Patriciei Viorica Belcin. Un volum de debut incumbă, cum e și firesc, frumuseți și stângăcii, adâncimi și repezi treceri peste canoane uneori insuficient asumate, cum și o imensă zbatere a eului mărturisitor, spre înțelegerea celorlalți. A nu ține cont într-o analiză critică de rolul și rostul mărturiei și al confesivului, așa cum e la un debutant, este ca și când ai intra cu securea într-o pădure tânără de mesteceni, culcând-o la

EUL și departele

pământ din drag de gol și de nimic. Tocmai de aceea credem că orice debut trebuie întâmpinat cu înțeleaptă răbdare, iar acolo unde este cazul - și aici este, cum vedem - cu un imbold într-o limpezire și continuitate.

Sub semnul toamnei și al cifrei șapte, stă acest volum, semn magic cuprinzând melancolii, dorințe și iubiri niciodată rotunde, confesiuni și proiecții ale eului într-un departe fără margine sau răspuns, căci poeta, din preaplinul unei singurătăți nepereche, își trage seva așezând-o în tiparul strigătului mut: "Strâng cioburi arămii dintr-o poveste... / Când cearcănele vieții îmi ascund, / Nici lacrima săpată nu mai este / În orizontul ce-l credeam rotund. // Prin nori, străpunge-o suliță din soare / Și negurile-n zări perdaluiesc, / Se zbate-o coardă-n

inima ce doare / În neputința visului grotesc. // Grăbiți, cocorii să îmi dea de știre, / Spre sud vâslesc în stoluri gri, din zori, / Se-așterne toamna iarăși peste fire, / Melancolia îmi mustește-n pori." (Poveste de toamnă). Trecerea dinspre clasic înspre versul fără rimă se face firesc, cu aceeași inefabilă, autentică încărcătură poetică: "am adormit aseară mian / într-un răsărit de lună târzie / și nu erai lângă mine // umblai desculț printre cuvinte // m-ai sărutat în zori / cu toate poemele tale // fată de iarbă mi-ai spus / zămislită din partea albastră / a sufletului" (poem cu albastru). Cum și invers, dinspre modern înspre clasic bine temperat, funcție de stare ori atitudine: "Castele de nisip am construit... / Degeaba, tălpi de piatră le-au strivit! / Trec zile și nopți albe-n

căutări, / Iubirea mi-e-nșelată-n așteptări. // Inimi de foc în ticăit pervers, / Mă ispitesc să mă opresc din mers. / Castele de nisip am construit... / Degeaba, tălpi de piatră le-au strivit! // Dar nu vreau înapoi să mai privesc / La spinii trandafirilor cum cresc / Ca niște aripi, înspre asfințit, / Însângărându-mi cerul răstignit. // Castele de nisip am construit..." (Castele de nisip). S-ar părea că melancolia, deznădejdea și neîntregirea în pereche sunt atributele esențiale ce determină valoarea și frumusețea versurilor Emiliei Dănescu. S-ar părea că resemnarea e singurul antidot împotriva golului ce lasă privirea umedă să treacă spre niciunde: "în pragul dimineții / visele mele / caută / visele tale // două câte două / pășesc agale / ținându-se de mână // la poarta lor / opresc clipa / așteptându-te" (vise pereche). Sau: "cu fruntea lipită de geam / ochii mei caută țărături / nemărginirile se bronzază în aure de tăceri / cum cerul în asfințit // sunt acolo doar eu și marea / murmur nedeslușit îngână valuri / un pescăruș stingher rătăcește în strigăt // singurătate cu plumbul aripilor reci / doar eu și marea" (fără speranță). Există destulă și adevărată poezie în acest volum. Ea vine să se așeze într-o rămânere pe fondul unui zbugium interior de tot aparte și al unui travaliu ce răz-

Victor Sterom

**Octavian Mihalcea,
Poezii, Fundația
Culturală Antares,
Galați, 2012**

Lirismul practicat de Octavian Mihalcea emană imposibilitatea de a se rosti. Dar, impresia dominantă e că stările poetice sunt ușor -regizate- cu abilitate de un „EU” liric care trăiește în oglinda gândului, ori a cuvântului într-un timp restrâns, când coloana vertebrală a fluxului textual -izvorăște - sincopat cu înțelegere - totuși - dialectică. Octavian Mihalcea semnifică excesiv durată, simultaneitatea și succesiunea evenimentelor. El își păstrează semnul autenticității în - cadrele - unei alianțe de vitalism și reflexivitate, de notație fulgurantă, cu trimitere metaforică și face o bună transfigurare a acestor

BREVIAR

de Victor Sterom

componente prin transferarea lor într-un stil problematizat. Suficient de egal cu sine însuși în aceste - poezii - încât punerea ființei sub semnul creației, nu se schimbă, chiar dacă expresia devine uneori ludică, alteleori frustă sau evazivă. În fine, poetul Mihalcea stăpânește relativ bine prozodia cuvântului folosit și realizează o tensiune persuasivă, generând efectele stilistice semnificative.

„Mâine când nu mai respiră nici plumbul/penele sfintelor vor dansa imense/la ceasuri târzii în cinstea portretelor/pe triste pământuri plutitoare/se va apropia încet/uneori cât mai încet/mijlocul de gheață/roșu pe roșu întors”. (Se va apropia încet)

**Ioan Moldovan,
Recapitulare,
Editura Dacia XXI,
Cluj-Napoca, 2010**

Amintirile poetului Ioan Moldovan îi prilejuiesc o ingenioasă „cronică” pictată semantic, încorporând o suită de întâmplări, psihologii, temperamente. Nu de puține ori poetul ridică

sentimentul de cunoaștere la proporții nebănuite (incredibile) întotdeauna prin tensiunea trăirii asumate și prin uimire, iubire, vis și candoare. O vitalitate când liniștită ca o apă ajunsă în câmpia luminată de soarele verii când exuberantă. Rafinamentul și eleganța traduc în aceste poeme nevoia de identitate, de ordine, de stabilitate. Axat pe o poezie de meditație-atitudinală, Ioan Moldovan se dovedește un virtuos al expresiei poetice, într-un univers de arhitecturi, de reflecții sesizant la nivelul spiritului, aflându-se într-un „proces” continuu de cunoaștere cu sine însuși.

„Cu timpul am să inventez moartea amănată/sub un cer etern și binevoitor/casele s-au moleșit, inclusiv casa din Austria/puțini din convoi mai cred în timpul prezent/ce s-a uitat e bun-; uitat/ce s-a visat e o promisiune de supraviețuire/literele da/sunetele nu/jocuri jocuri și iar jocuri/obosiți de o simplă apă cu o altă apă/nimeni nu mai vrea să i se audă vocea” (Jocuri)

**Liviu Georgescu, El,
Editura Paralela 45,
Pitești, 2010**

Notări lapidare și adnotări ludice, laconice simboluri sintagmatice, ne dezvăluie o poezie conceptuală în care fiorul liric pornește din experiența trăită și asumată, versul scurt sugerează sensuri sublimite ideatic. Liviu Georgescu pare că nu acordă niciun răgaz poemului de a se construi pe sine prin așezarea sa între parantezele unor disertații meticuloase. El trăiește un act de recuperare, de re-ordonare a fragmentelor realității interioare. Imaginația și visul intuitiv se subordonează spiritului modern. Marea forță de sugestie a lirismului acesta, capabilă să concentreze într-o desfășurare, spații și lumi necunoscute, relevă un teritoriu poetic impresionant și unitar ca stil totodată. Mai spun că Liviu în tot ce scrie, caută un versant moral, o deschidere de ape pentru parcurgerea discursului său.

„Frica se dă în leagăn. Timpanele trepidează,/ scara melcului se învârtă încet, cântecele se înfiripă-/ mărgele pe ață/și gândul se lovește de păsări zburând./ Ochiul se rostogolește pe osia privirii precum o roată/ce-a spart aurore. Retina vibrează./ Curcubee pulsează de-a valma/Bucuria o ia înaintea plictisului și ne poftește/la un dans îndrăcit! (Dans îndrăcit)

bate din toate ungherele paginii scrise. Uneori, pe cât de vagi, pe atât de tulburător surprinzătoare ecouri răzbat în poeme dinspre alți importanți poeți contemporani, semn că Emilia Dănescu nu-i tocmai sin-

gură în cuprinsul limbii române, iar „învățătura prin învecinare”, cum spunea Noica, e tot ce ne apropie, întregindu-ne pe fiecare, altfel. Și, așa cum spuneam, iată motivul trecerii eului spre departe, care oricând poate da contur altui volum de

versuri. Plasate între surâs și lacrimă, poemele Emiliei Dănescu au savoarea și consistența speranței de „și mai bine”: „...când te caut / noaptea îmi ascunde / tristețea / în umărul mării / mă simt bine în / hainele tale / de bărbat /

liberă/ pasăre călătoare / sub ochiul de lună...” (din poemul cântec pentru tine).

P.S. Coperta cărții și grafica de interior a lui Radu Vasile Chialda, pe noi, ne-au convins. „De gustibus non disputandum”.

prof. dr. Gheorghe Valică Cimpoca

Gheorghe Valerică Cimpoca

Pentru a se observa puterea divină care lucrează în fiecare din noi trebuie să apelăm la credință. Cât de importantă este credința în viața unei persoane?. Ea este speranța care este ca o ancoră pentru sufletele noastre în timpul furtunilor, ce nu lasă ca corabia vieții noastre să se scufunde. Se poate spune că fiecare are o speranță ce este bine ancorată pe solul divin, iar ea nu este ceva iluzoriu, o utopie, ci este un element esențial în lupta vieții. Urmărește de unde vine credința și vei găsi rădăcina care îi dă substanță și care face ca „Seva Vieții” să ne hrănească sufletele. Deschide ochii asupra inimii tale și caută Adevărul în șoapta vântului, în șipotul izvorului, în bubuitul tunetului, în răpăitul ploi. El este în atingerea pământului, în mireasma crinului, în căldura soarelui, în atracția lunii.

Fără credință rămânem pe o treaptă inferioară, la stadiul de animale raționale. În opinia mea, credința ne ridică la rangul de ființe divine, nu doar care gândesc, dar care și simt. Prin credință, urcăm încă o

Rațiune, Iubire și Credință (5)

„Iubește-mă atunci când merit cel mai puțin pentru că atunci am cea mai mare nevoie de ea” Proverb chinezesc

treaptă spre Dumnezeu. Ea ne apropie de Dumnezeu și ne este asemenea unui scut care ne ocrotește sufletul. Credința ne poate vindeca trupul, mintea și sufletul. Conform celor spuse de Iisus, având „credință cât un grăunte de muștar putem muta munții”. Uneori, încercările par atât de grele, asemenea munților de netrecut, dar doar având puțină credință nu este suficient pentru a le depăși. Dacă nu am și iubire nimic nu-mi folosește, nimic nu sunt. Așadar credința trebuie unită cu iubirea. Sf. Apostol Pavel folosește cuvântul dragoste. De ce? Pentru că cuvântul „dragoste” care-i scăzut în conștiința noastră, care pentru noi însemna de multe ori ceva ce nu cuprinde dragostea, este un cuvânt care ne arată ce înseamnă să iubești. Știți că a fi drag, a-ti fi drag de cineva, de fapt înseamnă să-l iubești. Iubirea trebuie să cuprindă și îndrăgirea. Să-ți faci drag pe acela pe care-l iubești. Dacă nu ți-i drag, nu-l iubești. Dacă ți-i indiferent, nu-l iubești. Dacă ești nepăsător față de el, nu-l iubești. Ce să mai vorbim dacă-l urăști, dacă-l disprețuiești, sigur nu-l iubești. Undeva în Scriptură se spune că „dragostea acoperă o mul-

țime de păcate” (I Petru 4, 8), păcate de felul acesta, adică unde este dragoste nu e ură, unde-i dragoste nu e dispreț, unde-i dragoste nu e indiferență, unde-i dragoste nu e nepăsare, unde e dragoste se acoperă o mulțime de păcate prin dragostea care înlătură acele păcate și care pune în evidență virtuțile. Când îl iubești pe cineva îl iubești cu defecte cu tot, și când nu-l iubești, nu-l iubești nici cu calități cu tot. Dar noi avem o porunca, porunca iubirii, și suntem verificați în legătură cu această poruncă în înțelesul acesta; că Sf. Apostol Pavel zice că nu-i destulă credința singura, oricât ar fi de mare, ca ea trebuie să fie lucrătoare de iubire, trebuie să fie unită cu iubirea. Dragostea nu se întemeiază pe poruncă, ci se întemeiază pe o pornire a sufletului omenesc. Adică, noi avem capacitatea de a iubi. Însă trebuie să-L iubim pe Dumnezeu mai presus de orice și pe aproapele ca pe noi înșine. Aceasta este măsura, iar Sf. Apostol Pavel zice, vorbind despre dragoste: „Dragostea rabdă îndelung, dragostea este plină de bunătate, dragostea nu știe de pizmă, nu se laudă, nu se trufește, nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de

mânie, nu pune la socoteală răul, nu se bucura de nedreptate, se bucură de adevăr, dragostea toate le suferă, dragostea toate le crede, dragostea e plină de nădejde, dragostea toate le rabdă, dragostea nu cade niciodată” (I Corinteni 13, 4-8).

Credința face toate lucrurile posibile. Doar ea face din imposibil, posibil. Are puterea de transformare. Dar cea mai importantă este iubirea. Ea face totul să existe. Iubirea este cea mai puternică forță din Univers. Eu cred că ea este cel mai de preț bun din lume. Numai iubirea îți ușurează povara și îți dă forțe noi să ieși cu inima pură din încercările vieții. Ea transformă toată amărăciunea în dulceață și greul nici nu-l mai simți. Nu e mai fericit omul decât atunci când iubește și când se știe iubit. Iubirea însă să ne-o dirijam cu credință și să căutăm din toate puterile să răspundem pozitiv la întrebarea: „Mă iubești tu pe Mine?” Și la fel la întrebarea „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?” Dacă simțim cumva niște carente în sufletul nostru în ce privește credința și iubirea, să cerem ajutorul cel de la Dumnezeu, conștienți fiind că „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorând de la El Părintele luminilor” și că numai Dumnezeu poate să împlinească ceea ce noi, cu puterile omenesti, nu putem împlini. El ne arată sensul vieții. El ne arată clipa înfășurată în lumină și ne adună să ne regăsim.

Dumnezeu să ne ajute!

Ion Iancu Vale

El fusese „ursul” de sub pruni. Mai era acolo Brică Belea. Țsta într-o noapte a mutat porțile la case. S-au trezit creștinii dimineața și era gata-gata să-i lovească damblaua când au văzut că în loc de poartă de fier aveau acum la gardul curții una de lemn sau în loc de una vopsită în verde au o alta roșie. S-au dus cu toții la Primărie și la postul de Miliție, dar prinde orbul, scoate-i ochii. Nu știa nimeni, vezi Doamne, cine fusese făptașul. Altă dată a mânăjit cu păcură o bancă pe care se așezau după-amiaza la bărfă muierile. Acestea au blestemat și au înjurat cum le-a venit la gură, dar au spălat banca și au continuat să-și petreacă timpul liber stând pe ea. Brică a scos-o într-o noapte din pământ și a aruncat-o în curtea vecinului. Operația s-a repetat de vreo două ori, fiindcă banca era mereu pusă la loc, până când femeile s-au lipsit de bancă, blestemându-l de mama focului pe făptaș, care se făcea că „plouă” când trecea pe lângă vreuna dintre ele. Se mai afla acolo Lică Gurău care a îndrumat odată, la un consătean, niște ciobani veniți de la baltă să cumpere oi. Le-a spus că ăsta e pricopsit și că are oi de rasă. S-au dus ciobanii la poarta omului care nu avea nici căcărează-n curte. Era sărac lipit. O jumătate de zi l-au căutat pe Lică, încălzind în mâini bătele, dar Lică se

Povestea celestului zbor a lui Ion Lasămăverde și a nepotului său Iarel (3)

ascunsese în gaură de șarpe, bănuind ce ar putea păți.

Era prezent și Bian Brăduț, flăcău chipeș care fusese prins în casă la o muiere tânără de omul ei și căreia Bian le-a spart toată noaptea lemne în beci. Când s-a luminat de ziuă, a dat drumul la câini, care l-au alergat pe Bian pe ulița mare, gol cum l-a făcut mă-sa și mirosind cumplit a scârnă de om, fiindcă fusese pus să scoată și privata.

Se mai găsea acolo și Vili Zgâci, căreia nu-i dădea nimeni bani cu împrumut și dacă se îndura cineva, trebuia să se gândească la rude moarte sau dacă nu, să-i treacă la rubrica pomeni în viață. Se vedea și File Speriatu care se trezea noaptea din somn și fugea în izmene pe drum strigând că vine ursu. Se sculau oamenii din somn, îl prindeau și-l duceau acasă, unde tacsu' îl puneau sub cheie, până se liniștea. Se mai aflau de față Spirea Flească, Dide Spânu, Mili Coltuc și mulți alții.

Mulțumit, Ion ciocni paharul cu fiecare, dădu drumul la cântec, dezlănțuind o petrecere cum nu s-a mai văzut pe acolo. Trei zile a ținut bairamul. Dormeau pe apucate. Când se termina băutura, Ion trimi-

tea pe Iarel cu carul să mai aducă de la câte un sătean care mai avea țuică. În beciul casei la el butoaiele sunau a scorbura. Băuseră tot ce se putea bea, mai puțin apă și lapte. Cu boii nu vroia nimeni să umble, în afară de Iarel. Nici chiar buharul ce fusese tocmnit să ducă sicriul la cimitir. Le era teamă să nu zboare cu ei în cer, cu toate că toți erau curioși să știe cum e pe acolo. Veneau la poartă părinții și rudele chefliilor, încercând să-i rupă de acolo și să-i aducă acasă. Ei însă beau, jucau și cântau ca apucații de alte boli. Nu auzeau și nu vedeau pe nimeni din afara aburelului sau a petrecerii, ce-o fi fost. Câțiva dintre intrușii care interveniră, plecaseră plini de cucuie în cap. Nu se mai odihnea nimeni pe o rază de o sută de case, din cauza balamucului iscat. Ajunși la limită, vecinii s-au plâns autorităților. a venit șeful de post, îmbufnat și plin de țâfnă, și i-a zis lui Ion: „Terminați cu țigănia că vă trimt pe toți la pârnaie și-o să vedeți că e mai al dracu' ca în cer”. Ion s-a uitat la el precum curca la piedică și a făcut un semn discret tovarășilor săi. Aceștia au năvălit peste omul legii, luându-l prin surprindere. I-au

luat chipiul de pe cap și i l-au umplut cu țuică și sarmale și l-au îndesat peste chelie de au răs toți ca la comedie.

Ion a zis: „Ai grijă șefu, nu mă supăra, că eu am fost călător în cer, că sunt sătul de ce e pe Pământul acesta păcătos, așa că ia urcă în căruță să faci o plimbare cu mine spre înalturi.” Milițianului i-a pierit tot curajul și tupeul, a căzut în genunchi și i-a rugat să nu-l suie în căruță, că preferă să rămână pe pământ și că nu o să la facă nici o problemă. L-au lăsat în pace și el a zbughit-o cu sarmalele curgându-i pe umerii vestonului.

Din cauza zarvei, câțiva vecini s-au mutat la rude prin sat, la fel și frații lui Ion. Cheflii se aflau în culmea zaiafetului. Bietul Ghiță Șaptele luni nu-și mai putea dezdoi mâinile de pe vioară. Înțepenise cu ea înfipță-n umăr, plimbând de zor arcușul pe coarde. Ceilalți îi îndesau pe gură mâncare și băutură.

Va urma

**Ștefan Lucian
Mureșanu**

Credințele populare sunt șoapte, sunt mistere, pe care cei știutori de ele le țin tănuite în străfundurile inimii, acolo unde sufletul trăiește ținând în viață omul. Nu există niciunul dintre noi care să nu fi trăit, măcar odată în viață, clipe pline de miracol, pe care nu le-am înțeles, dar nici nu am dorit să medităm asupra acelui eveniment uimitor, ce ne-a făcut să ne credem într-o altă lume față de cea în care fim, ca dăruți ai trăirii. De-a lungul timpului au existat oameni, ce au trăit profund, explicându-și, pentru sine anumite manifestări ale mediului, au meditat și cântărit adevărul ideilor prin experiențe ale vieții, devenind trainici inițiați în descifrarea semnelor din natură. Meditația, curiozitatea întâmplării i-au dovedit că nimic din tot ceea ce îl înconjură nu era incidental. Mediul este o sumă de energii în care evenimentele se întrepătrund, se resping și se adună din nou rezultând efectul în bine sau în rău. Când mediul

Spiritul continuă existența nefindă a umbrei omului viu

are culorile curcubeului întreține viața, când este cenușiu brun devine distrugător și adunător de rău. Încă din cele mai vechi timpuri oamenii și-au îndreptat privirile și ascuțișul minții spre bolta cerească și au meditat asupra a tot ceea ce acolo, sus, lumea energetică a văzduhului, o altă entitate decât a noastră, fără umbră, stăpânea, dăinuind înaltul.

Celestul va dăinui de-a pururea, reasezând în Univers mersul înainte al vieții, al nostru sau al altora, teluricul va geme sub greutatea magnetismului distrugător al adâncului său, care va absoarbe odată ființa din lumină, secându-i umbra.

Umbra este dublul existenței noastre, semnul vieții în noapte, disperarea exersării în întuneric a sufletului viu. Cine poate înțelege șoaptele umbrelor știe să dezlege codul întunecat al spiritului, poate să trăiască și să dăinuiască la granița neînțelesurilor, el, inițiat, pătrunde în cea de-a treia dimensiune însă teama nu-l va părăsi pentru că este viu și are ca dublură umbra.

În tainele nescrise ale tradițiilor românești, sălășluiește una dintre credințele, destul de

răspândită, despre umbra jertfită în temelile unei clădiri. Ce a constituit clădirea și jertfa în mentalitatea omului, în istoria spiritualității sale, a fost conceptul de durabilitate echivalat cu viața însă cea viață a nemuririi, cea de dincolo. Țăranul știa că nemurirea nu este momentul trăirilor sale, ci viața în care sufletul său se rupe de trup și urcă continuu spre marile Univers, într-o neîncetată desfătare, ca o reîntoarcere la neprihănire. El știa că odată ce umbra sa nu îi va mai călăuzi mersul în noapte, deja se găsea într-o continuă pregătire, a drumului lung al neîntoarcerii, într-un timp veșnic al meditației. Sufletul sau spiritul era darul vieții dăruit omului și așezat în minunatul templu al trupului, pe când starea stafiizată sau fantomatică a egoului era tocmai greaua povară a nepărsirii teluricului din anumite motive, materializarea răului prin manifestări de care cei vii se fereau prin rugăciuni, amulete, posturi etc.

Umbra este o energie, dublură ascunsă a celui în viață însă plină de forțe care pot distruge

viul. Umbra poate să rămână blocată pe Pământ în momentul detașării sufletului de trup. Se spune că dacă un meșter zidar măsoară cu o treștie sau cu un băț umbra unui om și, apoi îngroapă în fundația unei case obiectul, care a servit la măsurat, omul a cărui umbră a fost furată moare după patruzeci de zile de la acest ritual, transformându-se apoi în stafie, care bântuie prin împrejurimi și face rău celor vii, apărând însă clădirea pentru trăinicia căreia și-a dat viața. Considerată imagine a sufletului, umbra reprezintă dublul omului, un fel de ființă astrală, care își continuă existența și după moartea materială de aceea, spiritele sunt imaginate ca niște umbre, vizibile doar în condiții speciale. În poveștile populare, lângă comori se înalță adesea o umbră ce se contura în lumina lunii sau din cauza strălucirii aurului.

În Legenda ciocârliei de Vasile Alecsandri, umbra o însoțește pe Lia spre palatul soarelui și o avertizează în legătură cu primejdia pe care o presupune dorința ei de a ajunge la soare. În nuela Sărmanul Dionis de Mihai Eminescu, umbra reprezintă partea eternă a ființei; când personajul descoperă secretul cărții lui Zoroastru, umbra prinde ființă: El întoarse șapte foi și umbra prinse conturile unui bas-relief, mai întoarse încă șapte și umbra se des-

► prinde încet, ca dintr-un cadru, sări jos de pe părete și sta diafană și zâmbitoare, rostind limpede și respectos: Bună sara! Lampa cu flacăra ei roșie sta între Dan și umbra închegată. Călugărul ia locul umbrei sale căpătând acces la memoria tuturor avatarilor anterioare, în timp ce umbra cade în condiția inferioară de ființă întrupată: Dan întoarce foile, șopti și umbra deveni om. Omul sămăna cu el și se uita spărios și uitit la Dan, fixându-l ca pe o umbră, cu buzele tremurânde și cu pași șovăitori. Dan era o umbră luminoasă. În această formă eterică, personajul urcă spre lună și descoperă puterea gândului, iar umbrei îi lasă misiunea de a consemna toate întâmplările pământești. O viziune asemănătoare are și Lucian Blaga, pentru care umbra este neființa, reflexul eternității: Toate-n preajmă vor să spună: / e și umbră-ntruchipare / a nimicului din Soare, / a nimicului din Lună („Umbra”).

Într-o nuvelă a lui Cezar Petrescu, umbra apare ca întrupare a unei conștiințe vinovate; Ion Burdea-Niculești a renunțat la iubire, la bucuriile simple și la prieteni în numele unei cariere politice; ajuns la vârsta deplinei maturități, cu visul împlinit, izolat în singurătate și mizantropie, se naște în mintea sa gândul ratării; are un vis simbolic, în care se luptă cu propria umbră, sălbă-

ticită și dușmană. Din acest moment umbra începe să-l urmărească, amintindu-i toate păcatele, iar în cele din urmă îl determină să se spânzure („Omul care și-a găsit umbra”).

În folclor, întâlnim și motivul umbrei înlocuite de duhurile rele; de exemplu, Muma-pădurii poate lua locul umbrei unui copil, inoculându-i teamă, aducându-i vise urâte.

Omul s-a temut și teme și astăzi de imaginea imaginației apocaliptice, pură și neatinsă, urmare a tot ceea ce îngămădește în gândirea noastră ca fapte regretate însă conștiința ne duce spre rostogolirea în haos, dând mereu vina pe subconștient. Literatul a cercetat și a transpus în scrierile sale viața cu toată micimea dar și cu mărirea ei avertizându-ne că în realitate, profanul este umbra propriei umbre. El declanșează ura neputinței de a se dovedi principiu și rămâne scursură ejective a glandului escretor.

Umbra este contrariul existențial al spiritului, cumulul energetic al vieții pe timpul nopții, obsesia creativă a fiindului și, totodată, lumina căutărilor găsibile, golul evident al unei lumi ireale. Prin umbră ne dovedim nefiindul, faptul imprevizibil al unei reveniri dintr-o parte a Universului: Uneori am senzația, ca și când eu – nu știu dacă această declarație nu ți se va părea absurdă – ca și când eu aș face parte pe jumătate

din alt om. Un incident fără importanță, un cuvânt în timpul unei conversații, un ton dintr-o melodie, o mireasmă răstăcită, un nume citit într-un ziar, vederea unui obiect sau a unui individ, trezește în sufletul meu tremurul unei amintiri fugare, întocmai ca tresărirea unei umbre care trece atât de repede, încât nu sunt în stare s-o prind și amintirea se destramă înainte de ase putea limpezi. Ea este ca o halucinație care dispare înainte de a te putea concentra asupra ei. Inițiat în sensibilitatea energiilor, literatul constată, supune jocului minții creșterile de tensiune fiindă, simte pe propria-i ființă toate undele tangențiale dermei lui telurice și se înalță cu spiritul său într-o lume deusiană, părăsindu-și, fără teamă, existențialul. De câte ori nu ne rotim în același punct nesocotind mișcarea Universului și dorința acestuia de a ne readuce la normal. Normalul este tocmai existența spirituală care nu se eliberează din fiindul nostru decât atunci când inima încetează să mai bată, ca o primă energie ce părăsește grăbită trupurile ciuntite de scurcircuitările pe care sudura tainică a vieții le-a dăruit, pe tot parcursul timpului trăit, ca pe un dat iertător, de care puțini dintre noi am hotărât în subconștientul nostru să îl venerăm. Pășim, îndrumați de destin, peste fiecare secundă telurică și ne chircim înaintea nimicului

sodomizându-ne eul care se lasă îngropat în iadul dorit al fiecăruia dintre noi: Sub tristele becuri cu razele pale, / Tovarăș mi-i răsul hidos, și cu umbra... , spune la un moment dat marele inițiat al citirii întunerului și purificării prin simțirea greutății mormântului, George Bacovia. Poate singurul poet vizionar al apocalipsei și al distingerii jocului satanic al umbrei: Sunt solitarul pustiiilor piețe / Cu jocuri de umbră ce dau nebunie.

Frământările interioare fiindual sunt rezultatul vinovăției noastre în fața neputinței de a ne rupe de rău. Lucian Blaga spune la un moment dat într-una dintre poeziile sale: S-a-ntors ah în lume o stea. / Mi-s mâinile arse de ea sugerând momentul în care destinul eliberează sufletul spre înaltul deusian și, de ce nu, timpul începerii purificării naturale pentru că ducerile noastre spre locurile socotite sacre, nu sunt decât niște manifestări artificiale; adevărata rupere de tentațiile telurice se produce când sufletul levitează, lovindu-se, în drumul lui spre ieșirea din spectrul de dominare a Pământului, de toate barierele energetice ce l-au ținut încorsetat în fiind. Blaga este printre puținii gânditori care observă că tot ceea ce se află în drumul acesta chinuitor al sufletului este, sau poate să fie, corupt răului: ... / un glas îmi strigă

► ascuțit din întu-

neric, / că dracul
nicăiri nu râde
mai acasă / ca-n
pieptul meu?, („Pax
magna”). Este, într-ade-
văr, o axă a adevărului,
pe care numai cel inițiat
o poate străbate și tainic
dăruiește adevărul vieții
și morții profanului însă
acesta cade răpus de vicii
pentru că din tot ceea ce
literatul supune minții
nimic nu rămâne în abis.
Știutul se înalță și co-
boară spre mințile lumi-
nate, ei pricep lumina
nevăzută, care le atinge
vibrația, le pune în miș-
care perpetuă banda ma-
teriei cenușii care nu
încetează nicio clipă să
gândească prin egoul fi-
indului său.

Lumea se află într-o
continuă mișcare, o
schimbare de fond,
esența este zdrobită de

nevoi și adusă într-o po-
ziție bipedă, pășind lip-
siți de cuget spre neant.
Bipedul continuu articu-
lează cuvintele și le vrea
înțelese, literatul levi-
tează și șoptește cu
adieri calde: Pân-atunci
te salut cu o privire plină
de-nțeles, ca să nu mă
dai uitării, cere profanu-
lui poetul, care simte că
jocul lui de a fi este lipsit
de lumină în fața viciului
profanului. Spiritul este
magna spiritualității, a
întregului magnific al lu-
milor detașate de inte-
res, nu a acelora care
protestează la tribune
accelerând la umbra
acestuia dezastru prin
întuneric. Spiritul dă iz
creației, divinul succedă
ideilor și lumea se înalță
levitând, rupându-se
complet de magnetismul
teluric, de răul energetic

viciat. Spiritul este ener-
gie, deci este viață, iar
viața este o formă pozi-
tivă de procreare, ființe
în lumină, umbre tăi-
nute în întuneric. Spiri-
tul dezvoltă intelectul
numai spre bine, este
gândirea conștientă de
sine, cunoașterea despre
eu, despre înfățișările și
ființările sufletului.
Esența spiritului constă
într-o dualitate, anali-
zată de Aristotel ca o ra-
țiune activă și o alta
pasivă: Rațiunea pasivă
este predispoziția rațio-
nală a individului, ce
este formată individual.
Rațiunea activă este ra-
țiunea genului, ce are
menirea să formeze ra-
țiunea individuală și pe
care se fundamentează
totul care este comun,
spunem noi că aceste
două conștiințe îmbină

într-un sens cugetarea,
acea reflecție conștientă
egoului cu fapta.

Este umbra imaginea
fiindului nostru în ob-
scur? Suntem noi captivi
stăruinței și dorinței de a
fi?

Sunt întrebări la care
am găsit un singur răs-
puns: se vrea să existăm
și, totodată, se dorește să
fim circumspecți, pentru
că acest fiind teluric este
eul superior celest, care
nu se vede însă se simte
ca vibrație între toate
energiile Universului.
Cine are gândire puter-
nică are rațiune și ac-
țiune, iar cine se
motivează static se de-
zintegrează. Spiritul este
masa energetică ce vi-
brează în Univers,
umbra tremurul energii-
lor telurice.

Separarea de civilizație

Pozele sunt din Ger-
mania, unde pe margi-
nea unei sosele dintr-o
zonă rurală, cineva a cul-
tivat flori. Nimic excep-
tional. Exceptional este
faptul că NU există gar-
duri, pândari, câini în
lanturi, gata să te sfâșie,
nimic. Ai chef să-ti cu-
legi flori? Nimic mai
simplu! Ai la dispoziție
niste cutite, te duci, îți tai
ce-ti place din lan, tariful
este afisat, bagi bani
într-o cutiută, si-ti vezi
de ale tale. Încercati să
faceti asta în România ...
si veti constata că florile
vor fi culese cu coasa, de
haite de tigani si de ro-
mâni, într-o frățească
simbioză. Iar dacă scapi
cu gâtul netăiat, tu, pro-
prietar, să zici mersi! In
principiu ... cam asta ne
separă, de civilizatie ...!

Delia Stăniloiu

Fusese o zi de noiembrie mohorâtă, rece și cețoasă, conducea de câteva ore bune și drumul spre Sibiu îl obosise. Se consola cu ideea că mai avea puțin până la casa din Sibiu unde va găsi odihna atât de râvnită. Tot drumul îl încercase o oarecare stare de deprimare și se gândi că ziua aceasta atât de mohorâtă e motivul. Sună telefonul, era Anghel prietenul lui din copilărie care locuia la câțiva kilometri distanță de Sibiu și care îl întreba dacă a ajuns. Îi spuse că mai are puțin. Atunci Anghel îl întreabă dacă nu ar putea să treacă puțin pe la el înainte de a ajunge pentru că avea ceva de discutat care nu suferea amânare. Îi răspunse că trece, oricum era prin apropiere. Ajunse acasă la Anghel când se înserase deja și era destul de devreme.

Întâlnirea îi bucură mult pe amândoi. Îi lega o caldă și sinceră prietenie de o viață și deși se vedeau destul de rar în ultimii ani, relația lor era neschimbată. Intrară în casa lui Anghel, casă care-i trezi multe amintiri, multe vacanțe din

Povestiri insolite

CADOUL

fragment

perioada liceului și a facultății petrecuse aici alături de el. Casa i se păru rece și mohorâtă iar Anghel îi mărturisi că e foarte îngrijorat din cauza Iuliei soția lui care era internată la București și diagnosticată cu o boală necruțătoare. Iulia fusese colega lor de facultate. Toți trei formase un trio nedespărțit în facultate când spre sfârșitul facultății Anghel și Iulia se căsătoriseră.

Pe Anghel nu-l mai văzuse de aproximativ un an, părea slăbit, deprimat și oboist. Îi spuse că în noaptea asta trebuie să plece la București la spitalul unde era internată Iulia. Nu mai avea răbdare să aștepte până mâine dimineață. Va ajunge în zori la București și va putea în primele ore ale dimineții să vorbească și cu doctorul care o trata. Vestea nu-i pică deloc bine lui Alex, o știa pe Iulia o fată energică, veselă, mereu în acțiune și nu și-ar fi imaginat-o niciodată bolnavă. Cu Anghel era împreună de peste 20 de ani, perechea etern îndrăgostită. Fusese puțin invidios pe el că-și găsisese sufletul pereche, o plăcuse pe Iulia pe vremea facultății și dacă nu ar fi fost Anghel și-ar fi încer-

cat norocul cu ea. Dar Iulia, nu avusese ochi decât pentru Anghel. Atunci și el se lăsase subjugat de ochii negri și grei ca antracitul ai Darianei care, doamne, cât îl mai pusese pe jar. Fusese o iubire pasională care arsese la cotele cele mai înalte dar, se terminase repede, mult prea repede, lăsând în urmă doar cenușa, singurătate și un gust amar care-l ținuse departe de femei pentru o vreme... Față de Anghel și Iulia avea o caldă prietenie, care durase în ciuda faptului că viața îi despărțise. Alex după facultate se mutase la București iar Anghel rămăsese și-și găsisese serviciu la Sibiu. Rămăsese cu gândul la sufletul pereche...nu avusese parte de el și se gândea că dacă ar fi fost să vină acum...parcă simțea că e prea târziu...timpul iubirilor expirase pentru el. Se aruncase ani întregi în muncă de dimineața până seara și apoi zilele următoare la fel și uite așa trecuseră anii. Îi spuse lui Anghel că va sta cu el apoi îl va conduce la gară la Sibiu după care va merge acasă. Și așa era destul de neplăcut să stai seara singur într-o casă neîncălzită și goală, așa când va

ajunge va fi deja noapte și el va da drumul la central după care se va culca.

Anghel primi vestea cu bucurie, era singur, îngândurat și trist și o discuție în compania lui Alex nu era decât benefică. Au mâncat, au băut cafea, au fumat, au stat de vorbă, astfel timpul a trecut pe neobservate. L-a condus pe Anghel la gară. Avea tren spre București la 24,15 minute. S-a urcat lume puțină în tren. Apoi, după plecarea trenului, peronul a rămas gol. S-a lăsat o ceață rece și umedă, fenomen firesc doar era toamnă târzie. Și-a aprins o țigară și a mai zăbovit un pic în ciuda faptului că era frig și umed, atmosfera avea ceva misterios și... londonez. Și-a adus aminte de romanele lui Sir Conan Doyle și a zîmbit. A tras din țigară, îi plăcea fumul de țigară în aerul rece al nopții. Fuma și se gândea la Iulia și Anghel. Nu și-ar fi imaginat-o niciodată pe Iulia bolnavă. În studenție fusese sufletul grupului din clasa lor de student, zglobie, drăguță și iremediabil îndrăgostită de Anghel...

Termină țigara, o aruncă și se pregătea să plece. Își aruncă ochii spre capătul celălalt al peronului și atunci o observă; înaltă, subțire și fantomatică în ceața nopții. Făcea câțiva pași în stânga, câțiva pași în dreapta și tot așa, uitându-se în direcția trenului care tocmai plecase.

Români la Ziua Europei: poarta maramureșană în Viena lui Johann Strauss

Viorel Băetu

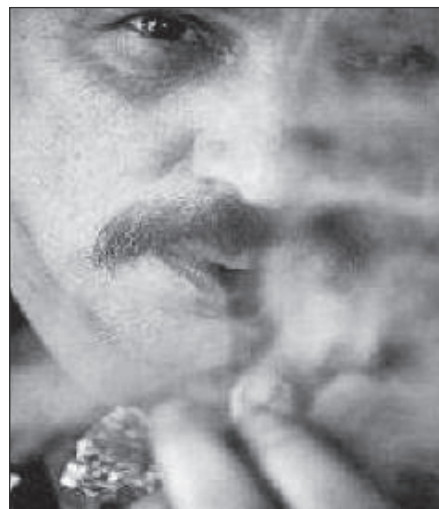
O splendidă poartă din lemn sculptată măiestru „Poarta Maramureșană” amintește de ziua în care Maramureșul și Viena s-au unit în suflet. Ea străjuiește acum aleile parcului Böhmischer Prater din Viena, simbol al sufletului vienez, unde pe alei plutesc și astăzi acordurile neuitatelor valsuri, compuse de Johann Strauss.

La a 6-a ediție a festivalului „Ziua Europei” la Viena, au participat și în acest an artiști de valoare din Țara Bucovinei, din Maramureș și din Viena. În deschiderea festivalului, într-o frumoasă poeniță din Böhmischer Prater, unde un public numeros era prezent, pentru a-și umple sufletul cu un strop de de glie strămoșească, cei ce au făcut posibilă această manifestare, Dna. Hermine Moistpointer - primarul sectorului 10 al Vienei, Dna Silvia Davidoiu - Ambasadoarea României la Viena, Ioan Godja, președintele asociației „Cercul Cultural Româno-Austriac UNIREA” și din îndepărtata Bucovină, Gheorghe

Tomoioagă – primarul comunei muzeu Ciocănești, le-au adresat un cuvânt de „bun venit”

Pe două mese lungi se aflau expuse „ouăle încondeiate”, care pe bună dreptate sunt mândria Ciocăneștenilor, adevărate obiectele de artă. Motivele religioase, îmbinate într-o perfectă simbioză, cu motive populare zonale sunt pictate cu o mare finețe și mult simț artistic pe o coajă subțire de ou. Aceste opere măiestre sunt într-adevăr o adevărată desfătare pentru ochiul privitorului!

Programul artistic a fost deschis de sunetul profund al buciurilor, mânuite de buciumașii aparținând grupului de fluierași „Bistrița Aurie” din Ciocănești, a urmat apoi ansamblul de cântece și dansuri „Brăduțuț” din Botoș, în minunatul port bucovinean, care sub bagheta părintelui Mihai Țehanciu, duhovnicul spiritual al Botoșenilor și Ciocăneștenilor, cu un buchet de cântece populare, ne-au readus în minte și în inimă istoria străbunilor noștri ce au păstorit aceste meleaguri, pe domnul Ștefan zis Cel Mare și pe

domnul Bogdan zis Întemeietorul.

Pe scenă s-au succedat apoi tinerele talente, din rezervorul ineputabil al acestei zone de munte, Laura Maria Niculiță (14 ani), Ana Maria Chiloti (10 ani), Stefan Nicolae Țehanciu (17 ani), Daiana Ivașcu (14 ani), care ne-au încântat auzul și ne-au făcut să avem încredere în viitorul cântecului popular românesc, ei fiind câștigători la numeroase festivaluri de prestigiu, din țară și de peste hotare.

Dansatorii, au făcut apoi scena să vibreze, într-un potpuriu de dansuri populare, interpretate cu multă inimă într-un ritm alert și încheiate cu marea horă, în care s-au prins să joace împreună români și austrieci uniți de acum de strigătura „Hai la horă măi flăcăi” care nuavea nevoie de traducere. Gazdele ne-au oferit apoi, în dar, câteva arii din operetele lui Johann Strauss, în interpretarea cunoscutei soliste Ingrid Mersch, de la opera din Viena.

Taraful „Ceatăra” din Carei format din frații Pașca, Adrian la braci

► (violă cu două coarde și căluș drept), Bogdan la gordonă (un fel de contrabas) și Vlad la vioară, instrumente tradiționale din zona Codrului, reproduse de conducătorul formației Adrian Pașca după modele originale de acum 200 de ani, împreună cu cântăreața Ioana Guță, ne-au oferit momente de neuitat, cu melodii din zona folclorică Țara Codrului. Finalul, a aparținut tinerei artistei, Delia Denise Godja (15 ani) născută și crescută la Viena, care acompaniată de taraful „Ceatăra”, a interpretat cu mult talent, o suită de cântece populare maramureșene, încheiate cu cunoscuta melodie „Moroșancă-s moroșancă”. Pentru ca oaspeții să nu moară de foame și de sete, ciocăneștenii în colaborare cu ambasada și asociația „Unirea”, i-au omenit cu bucate, vin și pălincă, aduse de acasă, de pe plaiurile Bucovinei.

În încheierea primei zile a festivalului, domnul Gheorghe Tomoiagă și membrii tarafului „Ceatăra” au primit titlul de „Ceatărean de Onoare ai Bundeslandului Niederösterreich” din Austria. A doua zi a festivalului a început cu Sfânta Liturghie, ținută în capela mănăstirii Neukloster pusă la dispoziția comunității românilor ortodocși din Neustadt Wien, de către părintele Walter Ludwig, starețul mănăstirii. Slujba la care au participat credincioșii din Viena și împrejurimi, laolaltă cu bucovineni îmbrăcați în straiile tradiționale, a fost oficiată de preotul, Mag. Emanuel Nuțu de la Biserica Ortodoxă Română din Viena și preotul Mihai Țehanciuc, păstorul spiritual al oaspeților, în deplină armonie creștinească, aducând cuvântul Domnului mai aproape de mintea și inima celor prezenți.

După Sfânta Liturghie, pe coridoarele răcoroase ale mănăstirii, întemeiată în 1444 de către regele Austriei Friedrich al IV, care își poartă cu mândrie patina vremii,

pe mese lungi s-au găsit alături de bucate și băuturi, acei minunați cozonaci aurii înveliți în ștergare împodobite cu motive tradiționale bucovinene, ouăle încondeiate și ouăle roșii pentru a ciocni întru Învierea lui Hristos.

Doamna Gabriela Folfă, consul general al României la Viena, împreună cu domnul Ioan Godja în numele postului Radio TV Unirea care funcționează pe axa Austria - Marea Britanie - Spania - România, au deschis seria de evenimente culturale. Momentele muzicale care au cuprins în repertoriu, Balada lui Ciprian Porumbescu și neasemuita Ciocârlie, au fost interpretate cu mult suflet, la nai de Andreia Chira și la vioară de Sara Stroiici.

Momentul literar, care a arătat că frumoasa limbă română nu a fost uitată, ci este păstrată cu sfințenie și de artiștii români care trăiesc în afara granițelor României, a fost susținut de scriitoarea Ionela Flood, venită de la Londra, care a citit poezii, de o deosebită ținută artistică și sensibilitate din volumele „Parfumul Ingerilor” și „Țărmurile iubirii” și de scriitorul Michael Cuțui (subsemnantul în pseudonim!), venit din Germania, care a citit din volumul „Trei Doamne și toți trei... în Himalaia pe Kala Patthar (5550m) - Jurnal de călătorie Nepal” carte în care autorul, după ce întreprinde împreună cu cei doi fii ai săi o excursie în Himalaia, la întoarcere redă momentele trăite în bătălia omului cu muntele.

În încheierea festivalului, componenții tarafului „Ceatăra” ne-au mai încântat cu câteva piese originale din ținutul Codrului. Acest festival, excelent organizat, a contribuit cu mult succes la păstrarea legăturii cu rădăcinile culturale și spirituale naționale românești, la proiectarea culturii și spiritului românesc în spațiul multicultural universal, sau cu alte cuvinte, la promovarea valorilor românești autentice în lume.

ROMÂNII LA ZIUA EUROPEI VIENA 2012

photography by Viorel Baetu

Delirul lui Lule

Poem în proză

**Text și traducere din limba italiană
de Luca Clpolla din Milano**

Farurile mașinii tăiau noaptea, noaptea aia fără Dumnezeu sunetului unui radio îndepărtat, "Carried away by a moonlight shadow"; n-aveam multe de spus mie însumi, nimic de adăugat, de altfel așa se întâmplă între prieteni; când o aveai în gură era ca să simulezi, poate o făceai din instinct sau mai bine din interes.

Călătorii des cu mintea și în spațiu, nu era doar ca să iau un avion și să vin la București sau la Iași, era să-mi caut un ego, ideea că în lume exista o idee, un loc ideal, dar mai ales amintirea de cum a fost odată aici; acum sunt deja bătrân, mintea mea arsă ca în iulie o miriște.. Mă acuzai că n-am crescut, că nu sunt liber, că ascult prea mult de ai mei, dar acum iată sunt din nou aici și farurile mașinii încă mai taie noaptea. Cânta puradelul ăla din metrou și mă privea ca un câine bătut în timp ce sora lui l-aducea cu acordeon. Așa mă primea țara ta și nu era prima oară. Încercam să râd cu tine, să nu simt singurătatea, să te țin de mână, și să știu că pen-

tru tine și eu eram român.

"Nemo propheta in patria"..dar oare era doar o iluzie; stins e totul acum, dispărut din pământ, fixez în eter, amintirea acelei seri, în depărtare o cometă și spațiul, universul, lumea cealaltă, totul atât de aproape, și singurătatea aceasta a târfelor și a substanțelor psihotrope, chinul ăsta care mă face să plătesc pentru o simplă amicitie, o iubire.

..Și când îți vorbesc/îmi vorbești în camera aia nu reușesc să nu mă gândesc la tine la marginea patului când îți scoți ciorapii și apoi pe sub pături într-o împreunare a emoțiilor și a mirosurilor să-i povestești ziua ta celui care te iubește; eu aș vrea să fiu acela. Aerul crispăt îți taie răsuflarea și noaptea n-are milă de câini vagabonzi ca o mamă critică și severă, nu acceptă filme fără tramă și ți-le face să-ndure ca și cum viața ta să respire aerul ei și la fiecare adiere a vântului să-ți ceară cont.

Călătorii des cu mintea și în spațiu, o mașină a timpului, rada era acolo, în ochii de lună care mă proiecta lumea ei, eram un extraterestru, nu se putea să-mi

vadă din câmpurile galbene de rapiță, nici măcar veșmântul corporal nu mă părăsise, un nou Armstrong cu ochii mari și holbați, speriați, ca ai unui mic chinez speriat, așa mă ridicam în aer, fără gravitate, tot și numai gând... Cum era lumea dinspre acolo sus.. ciudat că nu vedeam pământul, dar numai secunde să curgă, minutele să treacă - balastul - orele șine, kilometrii ore care devin zile și trenul timp care se deznoadă dedesubt, aproape ca un șarpe mic, senzual și ireal.

Este așa că pământul începu să tremure dar din crăpături numai zăpada, zăpada care umplu și stăvilarele izvoarelor, debordând și strângându-mă o după-amiază să vorbesc o cvasispaniolă cu o cvasiprietenă, prietenă de cuvinte, prietenă de plăcere, astfel precipitând într-un vid, dar ridicat de energia unui tunel care îmi vorbi despre pescuit, o altă după-amiază și unchiul meu și copilul care eu sunt și Lucio Dalla, treisprezece ani și privire de fată, o manta părăsită printre cadavrele șanțului, alge, apă, un cimitir vechi care atinge secolul al XIX-lea,

un "duce" și regele, un strigăt printre rândurile de orez, goana aceea printre tulpini și planarea în aer.. revăzui atâtea piei cu atâtea culori, briza în fire din părul lor și un copil mă arăta cu degetul, un copil care murdărea iarba cu plânsul lui, genunchiul zgâriat, mirosul pământului, chemarea unei vârste ingenuie și france..

Cartea nu prea departe, în aer, aș vrea s-o ating și frica obișnuită de a întoarce foaia, ce neli-niște, Dumnezeule, acoperă-mă cu veșmântul lui alb, mă uitam în sus la orice greșală comisă, de mine și de cei care mă precedă, din fereastra aceea, zâmbetul lui, tatăl meu mă ținea de mână și mă ducea acolo, acum doar atomi, mintea mea în delir, visul sau un miraj, Venus neagră, plosca întinsă la chemarea mea, văzui din nou fereastra și eram acolo, prezent la judecata timpului, limbile de ceas fără ramițate, patul desfăcut, zâmbetul lui, săracul Mario, veșmântul candid, pudoarea lui, și imaginați, farurile stinse, singur, mi se îngheață sângele de-a lungul văii lui Iosafat.

Catastrofele care decurg cu necesitate din atotputernicia subumanului

George Petrovai

Pentru că am avut șansa să câștig un concurs jurnalistic organizat și găzduit de revista clujeană Noi, Nu!, redacția acesteia m-a răsplătit cu două cărți, ambele apărute la prestigioasa editură Meteor Press: Executați prin înfometare a lui Miron Dolot, carte care poartă subtitlul Holocaustul ascuns, și cartea Heinrich Himmler (Viața sinistrală a șefului SS-ului și al Gestapoului) a cunoscuților autori Roger Mannell și Heinrich Fraenkel.

După citirea lor, lesne am putut constata că între cele două cărți există nu numai deosebiri (prima este cartea cu dureroase amintiri ale autorului din timpul „războiului” nimitor purtat de Stalin împotriva așa-zisilor chiaburi ucraineni, cea de-a doua reconstituie profilul și activitatea unuia dintre cei mai importanți colaboratori ai lui Hitler), ci

și acea cutremurătoare asemănare care la început a apropiat, apoi a încăierat două dintre cele mai odioase lighioane zămislite vreodată de istorie – bolșevismul și nazismul, respectiv stalinismul și hitlerismul.

Pe parcursul celor 30 de capitole ale cărții (primele 24 scrise înainte de anul 1953, ultimele șase și Epilogul după 30 de ani), autorul cu pseudonimul literar Miron Dolot ne prezintă părțile indestructibile legate ale ofensivei subumanului atotputernic împotriva țărânimii ucrainene: mai întâi (începând din 1929) politica de colectivizare forțată, doldora de arestări, deportări și crime, după care – în anii 1932-1933 – a urmat foametea.

Dacă politica de colectivizare forțată era în fond prelungirea în variantă stalinistă a urii lui Lenin față de țărani („Țăranii reprezintă tot ce urâsc mai mult”, ne spune Vladimir Ilici în cartea Gog a lui Giovanni Papini), ea urmărind – și izbutind până la urmă! – înăbușirea inițiativei particulare prin depozitarea de bunuri și lichidarea fizică a milioane de gospodari încadrați cu sau fără temei în categoria chiaburilor (culaci în rusește, curculi în ucraineană), foametea în cursul căreia au murit

circa șapte milioane de oameni (de-a valma copii, bătrâni, femei și bărbați), este – opinează autorul – „un genocid, urmare a unui plan deliberat și premeditat, aplicat cu scopul de-a distruge poporul ucrainean ca națiune”.

Așa o foamete cumplită s-a abătut peste sat, încât – ne spune Miron Dolot – nu numai că „Împinși de foame, oamenii mâncau orice găseau, chiar alimente deja stricate...”, dar cum nici din astea nu se mai găseau prin casele supraviețuitorilor secătuiți de puteri, ori prin păduri și pe câmpuri, unii dintre ei (cazul lui Antin din casa de pe deal) au devenit canibali.

Ai crede că autorul este înclinat spre exagerări atunci când ne prezintă zelul neobosit al autorităților (activiști, propagandiști, agitatori, milițieni) într-atât de îndoctrinat și devotate partidului-stat, încât nu pregetau să răscolească locuințele în căutarea alimentelor ascunse, chiar atunci când aveau sub ochi dovezi de netăgăduit ale morții prin înfometare; sau atunci când ne prezintă nenumărate „victime ale politicii statului”, bunăoară așa ca văduva Sevcenko și fiica ei infirmă Lida, respectiv ca tână mamă Solomia, cea care

se spânzură după ce constată că fetița i-a murit de foame; sau – așa cum autorul ni se confesează în capitolul 27 – udând hârtia cu lacrimi, atunci când scria despre acei copii emaciați din vecini, care nici să plângă nu mai aveau putere: „Capetele așezate pe gâturile lor subțiri arătau ca niște baloane umflate. Brațele și picioarele lor mici și osoase erau ca niște bețe care ieșeau din trupurile lor micuțe. Burțile le erau umflate, căpătând proporții nebănuite, iar din organele lor genitale se scurgea neconținut urină. Fețele acestor copii arătau îmbătrânite și deformate prematur”.

Dar iată că în senzaționala sa nuvelă Panta rhei, mult nedreptățitul Vasili Grossman vine cu imagini artistice care confirmă spusele lui Miron Dolot într-un chip indiscutabil.

Fazele procesului de distrucție a satelor sunt, desigur, aceleași la cei doi scriitori: „Viața cea nouă fără deschiaburiți” este urmată de colectivizarea forțată („s-au apucat să ne bagi în colhozuri”) și apoi de „execuția prin înfometare”, evident, avându-se în vedere faptul că „după deschiaburire, terenurile arabile au scăzut simțitor și recolta s-a micșorat foarte mult”.

► Dar deși copiii înfometati aveau „capetele ca niște ghiulele” și „gâturi subțiri ca de barză”, iar fețișoarele le erau „bătrâncioase și chinuite, de parcă trăiseră pruncii ăștia pe lume șaptezeci de ani”, și deși în regiunea Dneproetrovsk nenorocirea era îngrozitoare, căci „acolo oamenii se mâncau unii pe alții”, totuși apare o notiță în ziar despre vizita unui ministru francez, care află de la copiii unei grădinițe dintr-un colhoz că la prânz aceștia au mâncat „supă de găină cu piroști și chifle-luțe de orez”!

Ba mai mult. Ca și cum n-ar fi știut nimic despre „acei copii care erau duși cu căruțele la gropile de gunoi”, sau – ne înștiințează Vasili Grossman – „poate că știa, dar tăcea așa cum tăceau toți”, Maxim Gorki scrie cu seninătate într-un ziar moscovit că „copiii au nevoie de jucării educative”...

Cartea lui Roger Manvell și Heinrich Fraenkel ni-l prezintă pe Heinrich Himmler, omul de care Gobbels s-a apropiat mai mult decât de ceilalți lideri naziști, cu toate că-l antipatiza, poate pentru ascensiunea lui (avea cea mai mare putere după Hitler) sau poate pentru teama ascunsă resimțită de toată lumea, cu excepția Führerului, față de el.

Asta nu înseamnă că sinistrul Himmler nu se temea de nimeni. Avea o asemenea frică de „re-

proșurile isterice ale lui Hitler”, încât – ne spun autorii – „nu avea tăria psihică sau hotărârea de a i se opune”. Iar generalul Heinz Guderian completează în cartea sa de amintiri: „Cu câteva prilejuri, am fost în măsură să constat că, în prezența lui Hitler, îi lipsea siguranța de sine și curajul...”

De altminteri, firea sa timidă, care „îl agasa întotdeauna când trebuia să discute cu oameni mai capabili ca el”, a favorizat într-o asemenea măsură dezvoltarea în Himmler a unei fidelități de câine ascultător și a unui servilism total în fața voinței capricioase a lui Hitler, încât cu dreptate aprecia Goebbels că „nu putea să existe un loc pentru un om ca el într-o Germanie fără Hitler”.

Ca orice biografie care se respectă (cei doi autori au scris biografiile detaliate ale celor mai faimoși conducători naziști), cartea de față caută să ni-l înfățișeze pe omul Himmler așa cum era el în realitate – „un om mărunț, prozaic și plin de platitudini”, care după ridicarea pe culmile puterii naziste, încearcă din răspuț să-și ascundă timiditatea în spatele aroganței conferite de autoritatea cu care a fost investit.

Transformările moral-spirituale ale acestui tenebros personaj au început îndată după pătrunderea în elita partidului nazist. După o tinerețe castă (acesta este, de altfel, tit-

lul primului capitol al cărții), perioadă de timp generos influențată de catolicism, Himmler devine „un anticatolic și un anticreștin virulent, înlocuind credința în care fusese crescut cu o acceptare facilă a acelor superstiții, cum ar fi astrologia, care se potriveau prejudecăților sale germanice”.

Cu toate astea, într-o discuție purtată cu confesorul și maseurul său Felix Kersten, Himmler s-a arătat de-a dreptul indignat de faptul că acesta îi pune la îndoială convingerile religioase, când el era pe deplin convins că „în spatele naturii și a minunatei ordini din lumea omului, animalelor și plantelor stă o Ființă superioară”, căreia i se poate spune Dumnezeu sau Providență. Din aceste motive el chiar insistă ca membrii SS să creadă în Dumnezeu!

Dar credea într-un mod aparte, adică în virtutea teoriilor sale rasiale, care îi cereau cu insistență să distrugă toate acele ființe umane ce se dovedeau mai distrugătoare decât animalele.

„Iar el”, punctează autorii, „acceptase această misiune înfricoșătoare, deoarece credea că era singura și «ultima» soluție la problema purificării rasiale a Germaniei, care a rămas idealul său adânc înrădăcinat”.

Pentru punerea în practică a acestui ideal dement și asasin, Himmler nu a precupețit nici

un efort atunci când a întemeiat înspăimântătoarea organizație SS pe principiile Ordinului iezuiților (însuși Hitler l-a comparat cu Ignățiu de Loyola!), sau mai târziu, adică atunci când și-a creat monstruoasa rețea de exterminare formată din peste 100 de lagăre, unul mai sinistru ca altul, în care – prin înfometare, torturi, experimente medicale, dar mai ales prin uciderea concepută ca parte componentă a genocidului dirijat de la centru -, milioane de oameni au fost uciși (îndeosebi evrei și slavi), doar pentru absurdă vină că nu posedă însușirile rasei ariene.

În asemenea condiții, când Himmler căuta să-și justifice crimele prin maxime și butade scornite de el însuși („Măsurile noastre sunt expresia unei idei, nu a încercării de-a obține avantaj personal”, „Legile căsătoriei sunt în sine imorale”, „Gestapo este «femeia de serviciu a națiunii», care face curățenie în stat”, „Există un blestem al grandorii, conform căruia trebuie să se calce pe cadavre pentru a crea o viață nouă” etc.), nu-i de mirare că – ne informează autorii – „nu înțelegea răul pe care-l făcuse prin intermediul SS-ului și al Gestapoului, tot așa cum un moralist rigid din epoca victoriană nu înțelegea cruzimea represivă pe care trebuia s-o arate față de membrii nevinovați ai familiei sale”.

Ba și mai mult, ►

Testul celor trei: adevărului, binelui și folosinței

În Grecia antică Socrate (469-399 DC), era foarte mult laudat pentru înțelepciunea lui.

Într-o zi, marele filozof s-a întâlnit întâmplător cu o cunoștință care alergia spre el agitat și care i-a spus:

- Socrate, știi ce-am auzit tocmai acum, despre unul dintre studenții tăi?

- Stai o clipă, îi replică Socrate.

- Înainte să-mi spui, aș vrea să trec printr-un mic test. Se numește Testul celor Trei.

- Trei?

- Așa este, a continuat Socrate.

- Înainte să-mi vorbești despre studentul meu, să stăm puțin și să testăm ce ai de gând să-mi spui. Primul test este cel al ADEVĂRULUI. Ești absolut sigur că ceea ce vrei să-mi spui este adevărat?

- Nu, spuse omul.

- De fapt doar am auzit despre el.

- E-n regulă, zise Socrate.

- Așadar, în realitate, tu nu știi dacă este adevărat sau nu. Acum să

încercăm testul al doilea, al BINELUI. Ceea ce vrei să-mi spui despre studentul meu este ceva de bine?

- Nu, dimpotrivă...

- Deci, a continuat Socrate, vrei să-mi spui ceva rău despre el, cu toate că nu ești sigur că este adevărat?

Omul a dat din umeri, puțin stânjenit. Socrate a continuat.

- Totuși mai poți trece testul, pentru că există a treia probă - filtrul FOLOSINȚEI. Ceea ce vrei să-mi spui despre stu-

dentul meu îmi este de folos?

- Nu, nu chiar...

- Ei bine, a conchis Socrate, dacă ceea ce vrei să-mi spui nu este nici Adevărat, nici de Bine, nici măcar de Folos, atunci de ce să-mi mai spui?

Omul era învins și s-a rușinat. Și astfel Socrate nu a aflat niciodată că nevastă-sa îl înșela cu studentul respectiv!!!

Și dacă ar fi aflat, la ce i-ar fi folosit???

Propus de M.N.

► Himmler chiar se credea un om bun, care „dacă făcuse greșeli, le făcuse slujind o cauză nobilă”!

Iată de ce a fost nevoie nu doar de mâinile fermecate ale lui Kersten, ci mai ales de curaj și abilitate din partea acestuia pentru a-l face pe Himmler să înțeleagă de ce „genocidul este asociat în cea mai mare măsură cu numele său”, astfel ca în cele din urmă

personajul demonic de care ne ocupăm să întreprindă câțiva pași mărunți pe direcția reumanizării sale: nu aruncă în aer lagărele de concentrare așa cum cereau dispozițiile furibunde ale Führerului, ci mai mult, trecând peste un alt ordin al lui Hitler care prevedea moartea pentru toți acei germani ce ar fi ajutat vreun evreu să evadeze, el pune în libertate mai multe

mii de evrei.

Apoi, după ce află ultimele dispoziții ridicole ale lui Hitler, date cu puțin timp înainte de sinuciderea sa (desemnarea amiralului Dönitz ca succesor al său și anatemă aruncată asupra personajului nostru, la fel ca asupra lui Göring), Himmler se predă aliaților, mai exact englezilor, convins fiind că anglo-americanii de îndată vor îmbrățișa ideea lui de-a

se uni cu rămășițele armatei germane, doar în acest mod – după părerea lui obsesivă – putându-se contracara ofensiva rușilor și a bolșevismului.

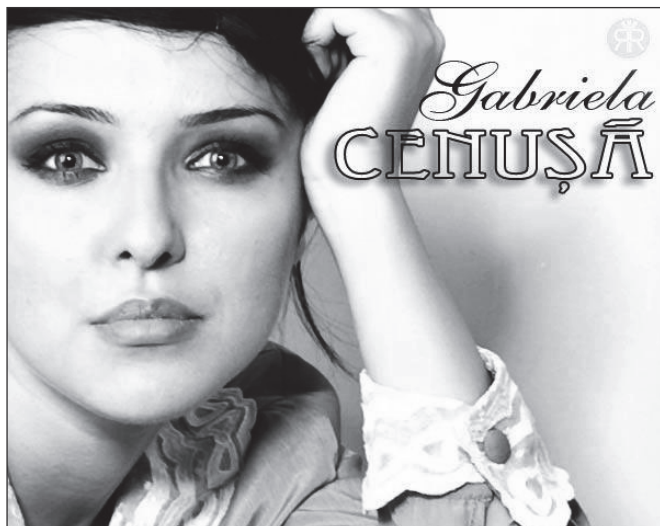
Dar cum visele lui sunt ignorate în totalitate de englezi, iar el este privit ca o captură de prim rang pentru viitorul Tribunal de la Nürnberg, Himmler se sinucide cu o capsulă de cianură.

Gabriela Cenușă

Am spus în nenumărate rânduri că omenirea se confruntă atât cu o criză economică cât și cu o criză de ordin moral care pare să ne arunce din ce în ce mai mult într-o groapă căscată a dezumanizării. Spun toate acestea cu un imens regret ca cetățean al României, ca tânără studentă, ca o simplă tânără de douăzeci de ani. Situația actuală mă întristează profund și sunt ferm convinsă că nu sunt singurul individ care trăiește zilnic o dezamăgire continuă, încă de când te hotărăști să pășești pragul casei și până te reîntorci în singura oază de liniște pe care o poți avea și anume locuința proprie, te confrunți cu nenumărate situații care mai de care mai intrigante, provocate bineînțeles de oameni, o noțiune care pare să devină din ce în ce mai abstractă.

În accepțiunea mea o ființă umană este alcătuită din trăiri, sentimente, în fapt, ființa umană nu este altceva decât produsul societății. Ne naștem neșlefuiți, străini de intrigi și răutate, străini de mocirla în care se scaldă parcă din ce în ce mai mulți indivizi și care par a fi fericiți de acest fapt... Ne naștem zâmbind, zâmbet care de asemenea dispăre cu timpul sau pe care odată cu trecerea anilor îl afișăm tot mai rar sau mai forțat. Uităm de sentimentele sincere, uităm să fim noi, ajun-

Criza umanității

gem să fim mereu constrânși de societate, uităm de unele valori și ne formăm altele pentru „a supraviețui” într-o societate care pare să ne înstrăineze tot mai mult de noțiunea de ființă umană.

Observ că toate par să se piardă, se pierde noțiunea de iubire, prietenie, sau mai nou chiar și cea de familie, aud zilnic de nenumărate despărțiri, de oameni care nu mai pot conviețui împreună, fapt datorat desigur de asemenea tot societății care ne face tot mai inaccesibili tot mai dificili, mai dornici de singurătate, tot mai suferinzi de mizantropie. Ne e frică să ne încredem în oameni, să ne destăinuim, ajungem să ne păstrăm în suflet toate lucrurile care ne macină, să formăm un zid de autoapărare, este tot mai greu să lasăm pe cineva

să ne deschidă sufletul, fapt de altfel destul de ușor de înțeles într-o societate care pare să fie dispusă să dea din coate indiferent de cât de tare ar lovi pe ceilalți. Ajungem să fim tot mai interesați doar de propria noastră viață uitând că ne-am născut să trăim în armonie și că indirect modul de viață al celorlalți ne afectează, uităm că trebuie să existe echilibru și că fiecare ființă umană are dreptul la un trai frumos, că fiecare are dreptul să zâmbească când se trezește în loc să își plângă soarta și să trăiască mereu cu grija zilei de mâine.

Este nedreaptă inegalitatea și un ideal egalitatea... îmi este incredibil de greu să văd bătrâni și copii abandonați pe trotuare iar pe strazi mașini de lux conduse de oameni cu mentalitate de lumea a treia în mare

parte- Îmi e greu să înțeleg mentalitatea celor născuți înconjurați de bani și care nu știu să ofere, să se înconjoare de mulțumiri sincere și gânduri frumoase, care preferă să se înconjoare de prietenii forțate, de o lume creată de bani, în lipsa cărora mulți ar fi doar oameni mediocri după care nu ai putea nici măcar să întorci capul sau care nu ar merita nici măcar un gând.

Trăim în era superficialității, trăim vremurile în care nu mai știm să ascultăm oamenii pentru ceea ce sunt, vremuri în care privim mai întâi imaginea, ceea ce ne compune fiind pe ultimul plan, uităm ca o conversație frumoasă de câteva minute ne poate schimba viziunea și poate chiar întreaga mentalitate, imaginea este componenta cea mai trecătoare din viața unui om, în final nu rămânem decât cu ceea ce ne-am clădit în interior, restul... se păstrează poate doar în fotografii.

Cu toate astea nu mi-am pierdut pe deplin încrederea în oameni, încă cred că mai știm să trăim frumos, încă mai cred că nu ne naștem pentru a fi pătați de răutate, încă mai cred că rautatea nu face altceva decât să ne distrugă nouă echilibrul interior. Poate sunt și voi rămâne o visătoare dar continui să cred în iubire, reciprocitate și sentimente pe care trebuie să le împărtășim... altfel... vom rămâne doar mașinării cu denumirea de oameni!

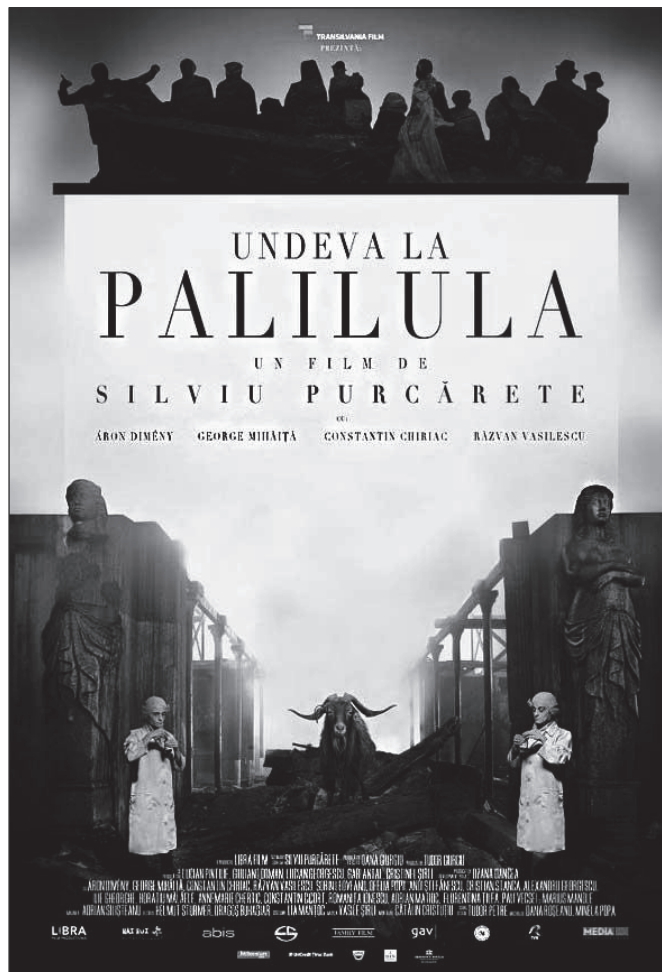
Undeva la Palilula

Viorel Roman

Filmul dadaist al lui Silviu Purcărete e dedicat comunismului, care și după papa Benedict XVII e condamnat la eșec ab ovo, pentru că decuplează societatea de Dumnezeu, munca de remunerarea ei și sexualitatea de procreare. În orașul fantoma Palilula pierdut în mijolcul câmpiei moldo-valahe puterea este în mâna secretarului organizației de bază al P.C., liturghia este înlocuită cu lupta pentru pace, și fideliile poartă smeriți că icoanele mărețe portrete idealizate ale lui Nicolae și Elena Ceaușescu.

În Palilula despre muncă sau remunerare ei, nici nu poate fi vorba, după cunoscută lozinca, ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim. Sexualitatea, s-a transformat într-o formă de a depăși disperarea vegetală, și este decuplată în mod absolut de procreare. Nașterea unui copil ar pune sub semnul întrebării întreaga construcție absurdă.

În această lume suprarealistă, absurdă, pe care o știm de la Urmuz și Ionesco, este repartizat tânărul doctor Serafim, naiv cu o scufița roșie, într-un sanatoriu-lazaret, clinica ginecologică fără sens, decât acela de a supraviețui

într-o permanentă izolare, beție și orgie. Exact ceea ce nu dorea tatăl doctorului, care credea că știință, cultura este nouă religie mântuitoare.

Aparent totul funcționează, la cantină bucătărese imense nu încetează de a pregăti mâncarea, administratorul se preocupă de toate, vechea aristocrație are și ea un reprezentat care știe să cânte la pian și să bea, două farmacistele fac tot timpul un balet sincron, cu Serafim se împrietește un coleg negru,

care se schimbă la față, se face alb, țigani înțepin atmosferă, la înmormântare sau la sărbătoare, cu muzica tradițională.

Secretarul organizației de bază se gândește la binele tururora și la al său. Toți sunt de fapt oameni cumsecade, care se ajută între ei, și fiecare își joacă rolul banal oferit de o societate comunistă morbidă. Absurdul nu e nou la moldo-valahi, mai ales în literatură, așa că din perspectiva filmului el e bine venit și ne deschide

perspective nebănuite izvorâte parcă din Hieronimis Bosch și din spiritualitatea pravoslavnică sârbă, rusă.

Pentru a înțelege filmul este utilă vizionarea concepției creatorilor ortodocși, români, ruși și sârbi, a dramei omului modern atât de pregnant prinsă în Faust de Goethe. Atât Purcărete cât și regizorul rus Alexander Sukurow au arătat occidentalilor în Faust-ul lor o viziune care a entuziasmat și în același timp a speriat, pentru că prăpastia dintre est și vest nu numai în utilizarea unor viziuni strănii, ci mai ales a incompatibilității spirituale.

Arta regizorală lui Purcărete este deja atât de recunoscută pe toate planurile, că primul său film va avea cu siguranță un succes mai mult internațional, decât local. Adevărul supăra pe unii contemporani. Toți actorii - George Mihăiță, Răzvan Vasilescu, Constantin Chiriac, Dimeny Aron, Horațiu Mălăie - sunt fiecare la înălțime.

Renaște filmul autentic românesc! Va contribui el alături de cel sârb și rus în a deschide ochi și occidentului asupra unei lumi traumatizate, plină de talente?

Monica Mureșan

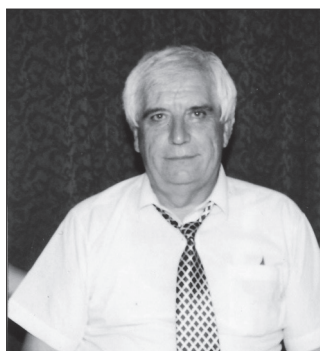
Când poezia mea s-a prezentat în fața juriului /câțiva poeți-călai i-au percheziționat primele trei strofe/pe motiv că există pe-acolo elemente incriminatorii/iar rimele și-au încrucișat armele prea evident/atunci versurile protestară smucindu-li-se dintre mâini/și se-ncinse o critică ge-

Aproape basm

nerală și dezordonată/fiecare impunându-și violent arta poetică și principiile /unei estetici violente dar poezia căpătase experiență /de-a lungul timpului așa că evadă așa cum o făcuse /întotdeauna din lotul generației în care sta ținută/o priveam cum începe să urce ușoară și dispare mândră în nori /a fost judecată și condamnată în contumancie la tăcere /pe viață fără circumstanțe atenuante/de-atunci n-a mai fost văzută dar eu îi simt în mine ritmul /și-l păstrez viu când stau singură în celula bibliotecii mele /îl bat cu degetele pe un colț

de masă atunci ea reappare /scriindu-mi mesaje cum nu s-au mai văzut vreodată/de aceea merită orice sacrificiu să le auzi /într-o zi din versurile ei am înțeles că pe afară lumea se schimbă/atunci am fost eliberată și eu pentru bună purtare/în arta compoziției/în aula în care ne-au strâns pe toți laureații tăcerii/eram numai noi și poeziile noastre ce /ne susținuseră ca un toiag/ recunoșteam versuri care suferiseră mari persecuții/și pe care le scui-pase și terfelise oricine a crezut/că nu mai este nevoie de cuvinte precum patrie/țară neam demni-

tate mândrie cinstite onoare/ele dispăruseră într-o luptă nedreaptă și inutilă/cu noile cuvinte zgomotoase ale post-literaturii/dintr-o dată lumea le pronunța din nou fără teamă sau rușine/rând pe rând s-au scuturat de colbul gros al indiferenței/strălucind din nou ca într-o poveste nemuritoare/oamenii au simțit pentru prima oară/după mult timp că nu trebuie să mai uităm de principii/eu am spus ce era de spus de-acum mă duc să-mi recuperez/poezia din mâinile cititorilor iar voi știți și singuri /să recunoașteți poezia care vă trebuie (și-am încălecat pe șă cum se cuvine în aproape basmul cu aldine)

Poeme de Llelu Nicolae Vălăreanu (Sârbu)

Căzut din cer

Mă îndepătez despuiat de Frunze
cu urechea surdă la cântecul inimii
unde locuiesc păsările chipeșe
cu ciripitul plin de atâtea priviri.

Ochii adorm obosiți în orbite și mâinile
caută cu disperare întregul.

Sunt speriat de ghearele lumii;
îmi ascund carnea sub pielea copacilor,
îmi este cu neputință să înțeleg
ce vor și fug.

N-am nici sânge atât de albastru,
să-și aducă aminte că sunt
vița nobilă a unui neam
căzut din cer cu îngeri.

Am numai lacrima unui cuvânt
la care mă tot uit
cum picură-n poeme.

Intrat în cântec

Culorile franjurate peste cochilia unui timp
absorbit de ape pe verticala nordului
ridică țărmurile în picioare.
Umbrele, care acoperă orologiile,
sunt plecate în pelerinaj
spre zodiile dintre solstiții.

La vremea amiezilor, încătușate în viori,
sunetele se sparg în pereții de sticlă.

Pe aici îmi erau pașii fără urme, între zile
amenințate de drumurile-simbol,
ca nisipurile detașate de ape
pe care se odihnește trupul iubirii.

Nimeni nu știe cum în adâncul visului
dorința e o flacără albastruie
care arde inima trubadurului
intrat în cântec.

Voi însera pe pajiștea apusului,
să-mi îmbălsămez inima cu câteva ierburi.
Mă voi nemuri în zidul fântânii,
pentru salvarea unei stele
în care voi înnopta definitiv.

Viorel Roman

Românii au două curente religioase, culturale, politice: Biserica unită cu Roma, papa de la Roma, Preafericitul Lucian Mureșan, al treilea cardinal roman, Școala Ardeleană și Biserica ortodoxă moldo-valahă, președintele țării, Preafericitul patriarh Daniel, orientată spre Constantinopol și Moscova. Prima n-a reușit în trei sute de ani să treacă Carpații, cea de a doua a lichidat-o 1948 pe prima cu ajutorul Moscovei și încearcă să păstreze și azi situația dominantă din perioada când era protejată de Cortina de Fier rusească.

Când rușii și americanii termina războiul rece, românii intră, cum era și firesc 1944 și 1989, în sfera de influență a Moscovei, Constantinopolului, care impun trei președinți moldo-valahi. Refacerea Bisericii unite cu Roma și integrarea în UE/NATO conferă duplicității de la București o aparență de credibilitate, dar milioane de români pleacă spre vest, puțini caută salvarea în proiectul greco-pravoslav. De aceea necesitatea

Școala ardeleană și cea moldo-valahă - ideea, fapta și orientarea națională

de a se folosi de paleative orientale mai mult sau mai puțin sofisticate.

Incapacitatea, refuzul ortodoxie moldo-valahă de a dialoga, coopera cu vestul e depășită de bine de rău de curentele culturale prooccidentale ale așa zisei societăți civile, de masoni, de maghiari (UDMR, Tokes), germani (Johannis), țigani romi (Vanghelie), armeni (Vosgasian), evrei (Roman, Ungureanu), greci (Tariceanu) etc., care trag cu toții targă pe uscat. Toată lumea vede că împăratul este gol. Nimeni nu intervine și senzația de neputință e generală. Asta l-a făcut pe acad. Florin Constantiniu să remarce public că acuma este mai rău decât sub Stalin și nimeni nu l-a contazis.

Ideea, proiectul emancipării naționale și sociale aparține Școlii Ardelene (1791, 1848), fapta unității este a moldo-valahilor (1859, 1918), de aici pleacă confuzia. Moldo-valahi vor să le aparțină lor atât ideea cât și fapta. Ei vor să fie modelul de urmat pentru toți românii, ceea ce nu se poate realiza decât cu forța. Au desființat, marginalizat Biserica unită cu Roma și, concomitent, au degradând Școala Ardeleană la nivelul iluminismului. Corifeii Școlii Ardelene

erau catolici, nu puteau fi masoni laici, fără a fi excomunicați.

Proiectul moldo-valah a fost susținut masiv de Stalin și la Revoluția de Crăciun peste 30.000 de agenți conduși de la Moscova au asigurat continuarea cursului dorit de ea. Este încă incertă orientarea românilor. Vor continua pe linia moldo-valahă dictată de Moscova și Constantinopol sau vor realiza o sinteză a ideii și faptei naționale? Roma nu s-a construit într-o zi, așa că acest proces de emancipare națională este de durată. Vizita Fericitului papa Ioan Paul II la București în 1999, urmată de conducătorii Europei a deschis calea spre emanciparea în Europa occidentală. Ajunge asta?

Integrarea în UE/NATO este percepută de moldo-valahi ca un paravan care permite continuarea cutumelor orientale, fanarioto-pravoslavnice, că în perioada interbelică. Nu este pentru prima dată când Roma, punctul de plecare și aspirație al tuturor, întinde o mână de ajutor românilor, după care ei, de la Mihai Viteazul la Nicolae Ceaușescu, când își văd sacii în căruță, întorc spatele cu consecințe tragice pentru ei și pentru neamul lor.

Europa de astăzi creează un cadru propice că Președintele țării, Preafericitul Daniel și Preafericitul Lucian, cardinal Mureșan să înceapă un dialog între ei privind ideea și fapta națională spre binele tuturor și cu toții, împreună, cu papa Benedict XVII, pentru că știm mai bine că toată lumea, pentru că de acolo venim: Toate drumurile duc la Roma!

Înălțarea...

Nicolae Nicoară Horia

Să-mi ascultați umilele cuvinte,
Prietenii mei, atâta vă mai cer,
Din Cartea Sfântă să luați aminte,
Iisus S-a Înălțat atunci la Cer!

El ne-a lăsat aici cu „Pace vouă!”
Pe Muntele Măslinilor târziu,
Avea-n privirea Lui atâta rouă-
„Să nu vă tulburați!”, Sunt Eu, Cel Viu,

Cel umblător prin lumea de păcate
Și trupul Lui învăluit de nor
Cu toate așteptările împăcate
S-a Înălțat din văzul tuturor!

Eu știu că n-aveți timp să îmi citiți
Poemul meu în care încă sunt,
Prietenii mei, atâta doar să știți,
Există Înălțare pe pământ!

Pelerinaj în Țara Sfântă. Muntele Măslinilor (1)

**Gheorghe Valerică
Cimpoca**

După o vizită în țara sfântă, de 5 zile, în timpul sărbătorilor pascale ale anului 2012, am rămas în inimă cu impresia „Israel pentru totdeauna”. Numai cine merge în Israel înțelege de ce Dumnezeu a ales această țară ca Pământ Sfânt ca să-și trimită pe fiul său Iisus Hristos, care să trăiască printre noi ca Om, să se sacrifice pentru noi și să ne redea încrederea în viața veșnică. Într-un loc în care mai bine de 3000 de ani de istorie se împletesc cu realitățile secolului 21 avem de descoperit atâtea locuri minunate, de ascultat atâtea povești și de experimentat atâtea lucruri noi încât nu ne poate ajunge niciodată o singura vacanță. „Pământul sfânt” ne întâmpină cu atâtea minuni încât ne vom dori cu siguranță să ne reîntoarcem și ne vom întreba obsesiv cum de nu am ajuns aici mai devreme...

Israel (Medinat Yisrael în ebraică și Dawlat Isra'il în limba araba) este o țară relativ mica din Orientul Mijlociu, țară care se bucura de o notorietate extraordinară în lumea de astăzi, în special datorită istoriei sale. Poți vizita Israelul interesat fiind de istoria sa, de cultura și civilizația evreilor, poți călători aici în pelerinaje religioase sau în interes de afaceri, însă puțini sunt cei care

„Dacă îl cauți pe Dumnezeu, vii la Ierusalim”

știu că Israelul este și o destinație de litoral, o destinație în care să te bucuri de soare, nisip și mare pe întreaga lungime a coastei israeliene a Mării Mediteraneene, dar și pe bucata de coasta cu care Israelul are ieșire către Marea Roșie prin Golful Eliat.

Nu toata lumea știe de altfel că Israelul este numai o parte a "Pământului Sfânt", alături de zone din Iordania și Egipt, iar "Pământul Sfânt" nu este privit astfel numai de către creștini. Toate cele trei religii monoteiste: Islamul, Iudaismul și Creștinismul își au origini și legături istorice în această zonă.

Dincolo de istoria sa zbuciumată, Israelul are o cultură modernă și o civilizație vibrantă, bazată pe diversitatea extraordinară a imigranților evrei care s-au întors aici din toate colțurile lumii. Evrei, creștini, musulmani și oameni de pretutindeni sosesc în tot timpul anului la Ierusalim pentru a-și aduce tributul de credință unui loc încărcat

de istorie cu semnificații al căror înțeles e descifrat de cărțile sfinte ale omenirii.

Cu o bucurie nestăpânită în inimă, în dimineața zilei de 13 aprilie, în vinerea mare a paștelui a anului 2012, am luat avionul spre Tel Aviv. În puținele bagaje am pus două punguțe cu pământ românesc ca să-l duc în Țara Sfântă, să-mi fie martor la pelerinajul meu, să-l sfințesc prin toate locurile prin care Mântuitorul nostru Iisus Hristos a trecut și a înfăptuit minuni pe acest Pământ și să-l aduc acasă încărcat cu energii binefăcătoare. Nici nu răsărise bine soarele când avionul nostru a aterizat pe aeroportul Ben Gurion din Tel Aviv unde am fost întâmpinați cu salutul „bine ați venit...”. Acesta este poziționat la circa 12 km de Tel Aviv și 40 de km de Ierusalim și de aceea este perfect pentru ambele orașe. Primul lucru pe care l-am făcut în momentul când am pășit pe Pământul Sfânt a fost să îngenuchez și

să-l sărut. Cum scopul principal al vizitei noastre a fost pelerinajul la locurile sfinte, ne-am îmbarcat într-un autocar și am pornit către Ierusalim, locul cel mai sfânt de pe pământ pentru noi creștinii.

Ierusalimul este o poartă către istorie și credință. Aici se păstrează cu sfințenie sursa de inspirație pentru cele trei mari religii ale lumii. Pentru mozaism, creștinism și islamism acest loc este o poartă spre rai, una din cele mai râvnite locuri de pe pământ. Ierusalimul reprezintă trei locuri, trei credințe și trei porți spre divinitate, unite într-un singur simbol spațio-temporal. Călătoria la Ierusalim este o călătorie printre cele mai tainice locuri de pe pământ, datând din vremurile biblice. Ierusalim este cetatea lui Dumnezeu sau muntele lui Dumnezeu. Se zice că „dacă îl cauți pe Dumnezeu vi la Ierusalim”. A căta nu are aici sensul normal, deoarece Dumnezeu este peste tot, nu numai la Ierusalim. Aici avem ocazia unică de a merge pe urmele Mântuitorului Iisus Hristos, fiul lui Dumnezeu și să ne întărim credința, să învingem moartea. Din iubire față de om, Dumnezeu a trimis omenirii spre sacrificiu pe unicul său fiu Iisus Hristos, care s-a întrupat și a primit moarte de bună voie, nu din

► curiozitate, ci pentru a o învinge. Astfel Iisus Hristos întoarce rostul morții. În loc de mijloc de trecere la cel mai redus grad de viață, moartea e folosită de El ca mijloc de biruire a ei.

Am parcurs cei 40 de km pe un drum ultramodern de pe care am admirat minunatele priveliști ale dealurilor printre care șerpuiește șoseaua, dealuri care aici se numesc munți, atât de celebri în cărțile sfinte. Descoperirea sau proiectarea unui punct fix - Centru - echivalează cu Crearea Lumii pentru că manifestarea sacrală fondează, ontologic, Lumea. În întinderea omogenă și nesfârșită în care nici un punct de reper nu este posibil, iar orientarea nici măcar nu se poate efectua, hierofania dezvăluie acel punct fix absolut, ca Centru. De aceea locul sacru este punctul de întâlnire între cer și pământ, între oameni și Dumnezeu. Această tradiție a locului sacră ca centru o găsim și la poporul evreu. Ierusalimul este considerat ca centru de unde a început creația. O altă tradiție evreiască, menționată în Talmud, consideră Templul din Ierusalim ca punct central de unde a început creația și în care prima rază din lumină primordială a strălucit asupra întregii lumi. Punctul de întâlnire dintre cer și pământ a fost marcat cu una din cele mai minunate opere de artă, un complex statuar format din figuri

geometrice îmbinate armonios, astfel că în partea dinspre cer aceste figuri geometrice sunt perfect finisate, iar în partea dinspre pământ figurile geometrice sunt

nefinisate. Acest grup statuar ne sugerează perfecțiunea care este în cer și evoluția creației pe pământ spre perfecțiune. Grupul statuar este plasat la intrarea în Ierusalim pe drumul care duce spre Muntele Măslinilor, situat în partea de răsărit al orașului. Muntele Măslinilor este unul dintre cele mai cunoscute locuri biblice din Țara Sfântă și, totodată, unul dintre cele mai vizitate locuri de pelerinaj ale lumii creștine.

Numele l-a primit de la Sfinții Evangheliști, datorită faptului că din timpuri străvechi a fost prielnic creșterii măslinilor

și renumit pentru teascurile de ulei de măslină. Înalt de peste 800 m, el se învecinează în partea de nord cu Muntele Scopus, unde se înalță Noul Ierusalim, iar

în partea de sud se unește cu Muntele Scandalului, ca apoi să dispară în Valea Gheenei. Pe versantul vestic se afla muntele Moria, unde sunt cele mai multe locuri vrednice de închinare.

Muntele Măslinilor este un loc sacru și nemuritor în istoria creștinismului datorită faptului că aici au avut loc evenimente importante din viața Mântuitorului Iisus Hristos. De pe vârful lui S-a înălțat Iisus Hristos la cer. Despre mărețul eveniment a dat mărturie Apostolul Luca. El spune: "Si i-a dus afară (pe apostoli) până

spre Betania și, ridicaându-și mâinile, i-a binecuvântat. Si pe când îi binecuvânta, S-a despărțit de ei și S-a înălțat la cer. Iar ei, închinându-se Lui, s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare" (Luca 24, 50,52). Astăzi, unde S-a înălțat Iisus la cer, se află o capela, pe Muntele Măslinilor și este loc de închinare atât pentru creștini, cât și pentru musulmani. În această micuță capelă se păstrează o piatra care are imprimată o urma de picior despre care se crede că aparține Însuși Mântuitorului.

Evangheliile ne arată că de Muntele Măslinilor este legată îndeosebi ultima parte a activității pământești a Mântuitorului, începând cu Intrarea Domnului în Ierusalim, până la Înălțarea Sa la cer. Pe Muntele Măslinilor a rostit Mântuitorul cuvântarea eshatologica (Matei 24:3; Marcu 13,3). Ultimele nopți de dinaintea morții Sale au fost petrecute de Mântuitorul pe Muntele Măslinilor: "Si ziua era în templu și învăța, iar noaptea, ieșind, o petrecea pe muntele ce se cheamă al Măslinilor." (Luca 21:37). Betania, Betfaghi, Gradina Ghetisimani și pâraul Chedron (Ioan 18-1), toate acestea sunt locuri situate de o parte și de cealaltă a Muntelui Măslinilor, amintite de Evangheliile în legătură cu Mântuitorul chiar și după momentul Intrării Sale în Ierusalim. Muntele Măslinilor a fost împodo-

bit încă de timpuriu cu numeroase locașuri de cult menite să marcheze toate aceste evenimente din viața Mântuitorului relatate în Sfintele Evanghelii. Din primele secole ale Bisericii și până în zilele noastre Muntele Măslinilor constituie unul dintre cele mai importante locuri de pelerinaj ale creștinătății. Marturii cu privire la acestea merg până în primele secole creștine. Pelerina Egeria, la puțin timp după anul 400, menționează că a luat parte la serviciile liturgice de pe Eleona, o biserică ridicată de către Împărăteasa Elena, pentru a marca locul unde Mântuitorul a cuvântat; aceasta menționează și locul unde Mântuitorul S-a Înălțat la cer; Egeria amintește de asemenea despre Ghetsimani și Betania unde întâlnim o biserică care marchează locul casei lui Lazăr, Mariei și Martei. Pe vârful dealului se găsesc vestigii restaurate ale unei biserici octogonale, acum aflată în posesia musulmanilor, ce este situată pe locul de unde se crede că Domnul S-a Înălțat la cer. Despre alte două locuri s-a afirmat că reprezintă locul Înălțării Domnului. Împărăteasa Elena a construit o biserică, pe locul unde se găsește în prezent Biserica Tatăl Nostru, așezământul surorilor Carmelite, construită pe locul unde potrivit tradiției Mântuitorul a spus Apostolilor Rugăciunea Domnească (Luca 11: 1-4).

O alta construcție, de dată mult mai târzie, este Biserica Rusească a Înălțării Domnului. Un popas îl putem face în li-

nișita grădină a capelei Dominus Flevit, ce marchează locul unde Iisus Hristos a lăcrimat pentru Ierusalim (Ioan 12:13-15). Biserica numită „Domnul a plâns” este o biserică zidită în forma de „lacrimă”, pe locul unde Mântuitorul Iisus Hristos a plâns lipsa de pocăință a celor din Ierusalim.

La baza Muntelui Măslinilor se află celebrul loc biblic cunoscut sub numele de Grădina Ghetsimani. Ce liniște era odinioară în această tainică grădină, unde venea Domnul să se roage. Astăzi au mai rămas doar câțiva măslini uriași, care se crede că au fost martori ai rugăciunii și prinderii lui Iisus Hristos și unde te poți aduna și reculege o clipă cât o veșnicie. Actuala grădină are forma pătrată, cu fiecare laterală măsurând aproximativ 60 de metri lungime. În interiorul acesteia se păstrează până astăzi o serie de șapte măslini, uitați de vreme, martori ai mileniilor. Cel mai gros mă-

slin măsoară 8 metri în circumferință. Se crede despre aceștia că au participat la rugăciunea lui Iisus din noaptea prin-

derii și judecății. Chiar dacă aceștia nu sunt exact copacii din acea vreme, cu siguranță ei sunt urmașii direcți ai acelora, crescuți în coaja și din rădăcinile lor.

Într-unul din cele mai frumoase peisaje din Muntele Măslinului este situată Bazilica Agoniei sau Biserica Tuturor Națiunilor. Denumirea ei vine de la faptul că a fost construită pe locul unde, după tradiție, Domnul nostru Iisus Hristos s-a rugat în noaptea prinderii Sale. Ea există încă din secolul al IV-lea.

Așezată în Valea lui Iosafat, la poalele Muntelui Măslinilor este o biserică zidită pe locul unde a fost înmormântată, pentru scurt timp, Maica Domnului. Aceasta este o biserică semi-îngropată, în formă de cruce, în care se ajunge coborând o serie de trepte din lespezi de piatră. Biserica este săpată în piatră și are forma unei cruci cu brațe inegale. După credința Sfintei Biserici, la Adormirea Maicii Domnului, trupul ei n-a cunoscut

putrezirea, care vine după moarte, nici n-a rămas în mormânt. Maica Domnului, cu trupul schimbat, viu și proslăvit, a fost mutată, cu trup cu tot la ceruri, ca o pârgă a întregii omeniri. Dar, spre deosebire de Mântuitorul, ea a fost dusă la ceruri de îngeri, nu prin puterea ei, ca Mântuitorul. Și acolo se roagă de-a pururi pentru noi. Să avem mare încredere în rugăciunea ei, că ea singură poate vorbi lui Dumnezeu, ca o mama unui fiu al ei.

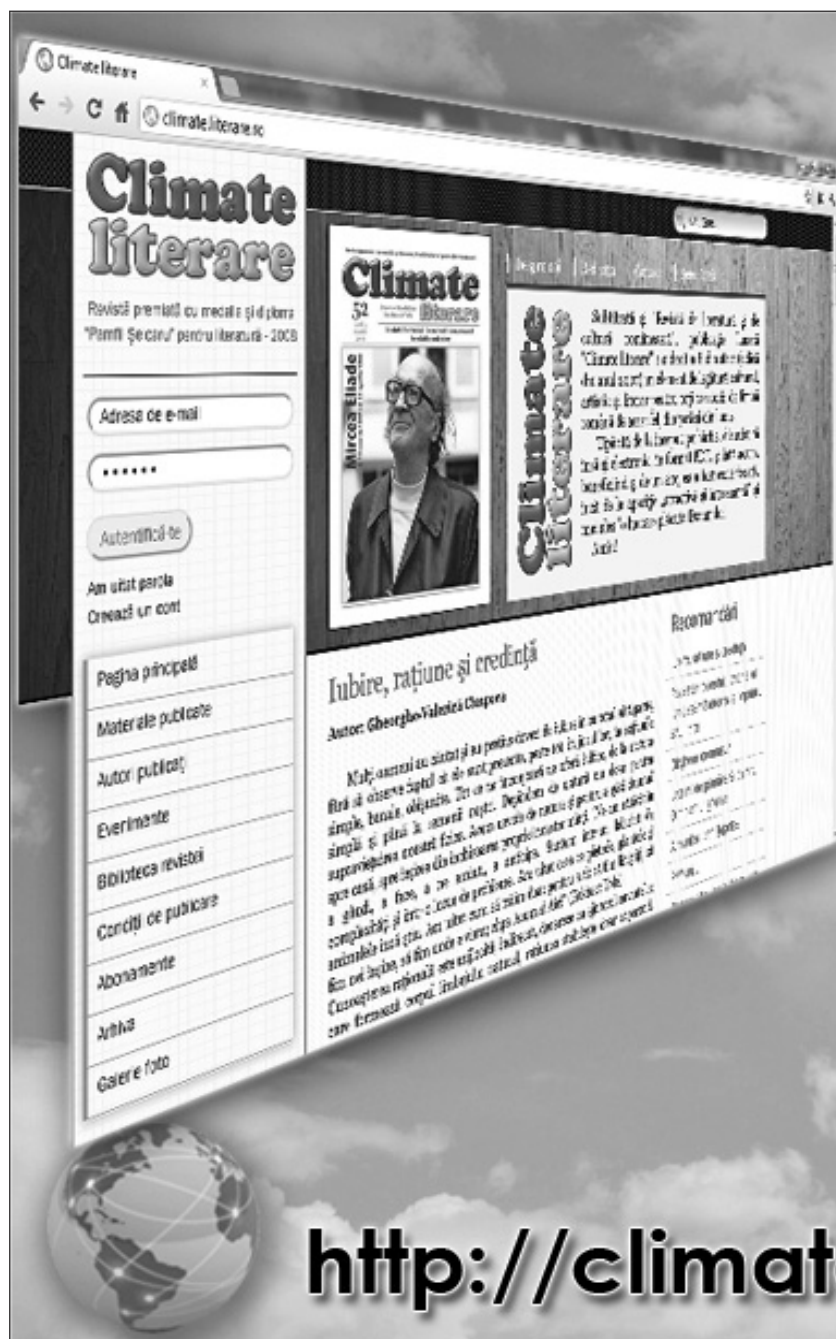
Tot pe Muntele Măslinilor se află un vechi cimitir iudaic, unde cei adormiți așteaptă învierea de obște. Mulți evrei doresc a fi înmormântați pe Muntele Măslinilor, în rândul lor existând credința, întemeiată pe versetul din Zaharia 14:4, potrivit căreia la a Doua Venire a Domnului, învierea morților va începe din acest loc. Muntele Măslinilor nu reprezintă doar o legătură geografică între deșert și dealurile fertile ale Ierusalimului, ci, mai ales, legătura spirituală dintre moarte și viață, lucru arătat de învierea lui Lazăr în Betania, de o parte a sa, și de Învierea Domnului, în Ierusalim, de cealaltă parte a sa. Parcurgând Muntele Măslinilor dinspre Betfaghi, de pe malul estic, înspre Ierusalim, urmăm căii tradiționale urmate de Iisus Hristos la Intrarea în Orașul Sfânt.

Va urma

(N.R. Poze din pictura bisericească ortodoxă românească)

De acum ONLINE

Facem cunoscut cititorilor și colaboratorilor că, de curând, a fost postat pe Internet site-ul acestei reviste. Întrucât acesta se află încă în lucru vă rugăm să veniți cu impresii și sugestii privind construcția lui. Așteptăm cu încredere intervenția dumneavoastră. Vă mulțumim. Redacția

<http://climate.literare.ro>

Adresa redacției principale:

Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B, ap. 23, Târgoviște, România
Telefoane: 0722 702 578, 0741 732 122
E-mail: ioniancuvale@yahoo.com

Director editor: Gheorghe-Valerica Cimpoca,
Redactor-șef (fondator): Mircea Cotărță
Redactor principal (fondator): Sebastian Drăgan
Colegiul redacțional: Grigore Grigore, Gheorghe Palel,
Florea Turiac, Lucian Constantin

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Iași, Suceava, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Oradea, Ploiești);

Alte țări: Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, S.U.A., Ucraina. **Fotoreporter:** Tiberiu Ruscescu.

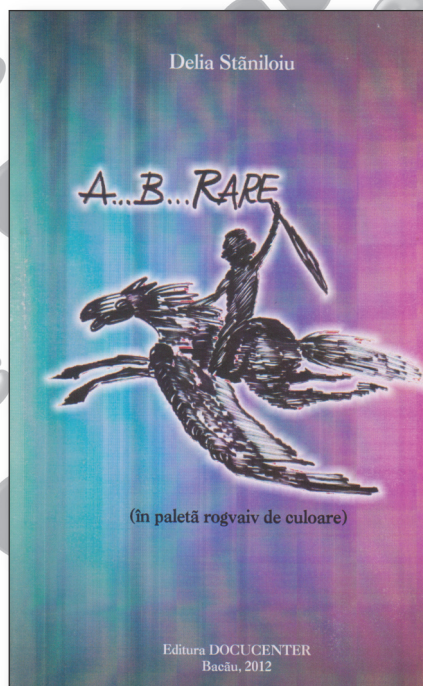
Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Mihai Ardeleanu, Eugen Axinte, Iulia Barcaroiu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Melania Cuc, Mircea Drăgănescu, Eugen Evu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Mirel Horodi, Djamel Mahmud, Alexandru Manafu Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vârlan Neamțu, Emil Persa, George Petrovai, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Claudia Serea, Dorel Shor, Delia Stăniloiu, Victor Sterom, Al. Florin Țene, Ioan Țepelea, Baki Ymeri, Raquel Weizman.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Tehnoredactare: Florin-Lucian Dragoș ■ 0730 863 602 ■ dragosflorinlucian@gmail.com ● Culegere text: Reta Sofronie ● Corectură: Manuela-Elena Dragoș

Revistă editată de Societatea cultural istorică „ARM” Târgoviște ■ ISSN 1843-035X

Apare sub egida Consiliului Județean Dâmbovița prin Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și cu concursul Fundației „Renașterea Pietroșiței - Ruralia”

Cărți noi în biblioteca revistei Climaxe literare

